

ВІДСТОЮЄМО
СВОЇ ПРАВА:
ФЕМІНІСТИЧНІ ВИСНОВКИ
РЕАГУВАННЯ НА СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ

Переміщені жінки та діти прибувають до села Гребенного, пункту пропуску на польському боці українсько-польського кордону, де працювали ActionAid і партнер ПГА (Сімона Супіно/ActionAid).

Зображення на лицьовій стороні обкладинки: Ілюстрація Фернанди Альгорти, що представляє різні аспекти і моменти, свідками яких стали ActionAid і партнери під час роботи у реагуванні на ситуацію в Україні

Відстоюємо свої права: Феміністичні висновки реагування на ситуацію в Україні

Про цей аналітичний звіт

Відповідь на російський військовий напад на Україну є ще одним прикладом того, як міжнародна система не в змозі визнати і підтримати неймовірну роботу організацій громадянського суспільства, таких як організації захисту прав жінок (ОЗПЖ), очолювані жінками організації (ОЖО) та групи молоді. Ці групи відіграють важливу роль у реагуванні на кризи, незважаючи на те, що їхнім зусиллям бракує як політичної, так і фінансової підтримки.

Цей аналітичний звіт було розроблено у співпраці з 28 партнерами ActionAid¹, які працюють у реагуванні на ситуацію в Україні. Він містить практичні рекомендації, які допоможуть суб'єктам гуманітарної діяльності, благодійникам і урядам відійти від традиційних гуманітарних механізмів у напрямку прийняття прогресивних та інклюзивних способів простягнути руку допомоги тим, хто цього потребує.

Оскільки частота надзвичайних ситуацій продовжує зростати, міжнародна спільнота повинна прийняти рішення про співпрацю з очолюваними жінками організаціями, організаціями захисту прав жінок і молодіжними організаціями. Вони також повинні проводити відповідний аналіз конфлікту і ґендерно-диференційований аналіз на всіх етапах реагування на конфлікт. Як ActionAid, ми усвідомлюємо, що ми досі вчимося, як найкраще сприяти гуманітарним відповідям, зосереджуючись на деколоніальних і антирасистських підходах, які спрямовані на передачу влади нашим партнерським організаціям і тим, хто найбільше потребує. Ми все ще знаходимося в процесі пошуку того, як найкраще сприяти чесним і стійким партнерствам, одночасно забезпечуючи належну перевірку і задоволення вимог благодійників, і цінуємо чесні розмови, які ми ведемо з нашими партнерськими організаціями. Ми постійно намагаємося вдосконалювати наш ґендерний і конфліктний аналіз, щоб жінки і молоді люди та їхні рухи не наражалися на нові ризики. Це важливо не лише для конфлікту в Україні, але й для криз у всьому світі, зокрема випадків посухи у Східній Африці і нещодавніх руйнівних землетрусів у Туреччині та Сирії.

Подяка

Ми хочемо висловити подяку багатьом очолюваним жінками організаціям, організаціям захисту прав жінок і молодіжним організаціям, які приділили

свій час, знання і досвід для складання цього звіту. Без їхніх міркувань і постійної роботи це було б неможливо. Ми сподіваємося, що за допомогою цієї довідки ми зрештою покращимо здатність організацій громадянського суспільства змістовно працювати над гуманітарними рішеннями для громад, яким вони слугують. Велика подяка: ADRA; Asociația pentru Dezvoltare pri Educație, Informare și Susținere (DEIS); Восток SOS; Centrul de Integrare pentru Migranti Brasov; Centrul de Mediere si Securitate Comunitara (CMSC); Dom Otworthy; Egala; eLiberare; Feminoteka; Fundacja dla Somalii; Fundacja Polza; Fundația Naționala pentru Tineret; Інсайт; Kampania Przeciw Homofobii; Kuchnia Konflikту; Легалайф; LOGS-Grup de Initiative Sociale; Mai Bine; ГО «Дівчата»; ГО «Молодіжна організація «СТАН»; Ogólnopolski Strajk Kobiet; Platforma Femeilor Rome-ROMNI; Polska Akcja Humanitarna; Roma Awareness Foundation; Romanian Women's Lobby; Українська фундація громадського здоров'я; Український Жіночий Фонд; Харківське жіноче об'єднання «Сфера».

Співавторами цього звіту стала основна дослідницька група щодо України з усієї Федерації: Яра Хенар, Нікі Ігнатіу і Франциско Ермо.

Команда колег-фахівців і союзників-партнерів надала рецензії і підтримку, зокрема Ана Алькальде, Сара Альмер, Іоана Бауер, Ханна Бонд, Керол Гарсія, Хав'єр Гарсія, Ханна Герні, Марта Лемпарт, Джесс Мідвінтер, Крістіна Муньос, Матей Ніколов, Майк Нойес, Пенелопа Невес, Тріона Пендер, Тайона Санангурай, Галина Скіпальська, Кірстен Сазерленд.

Ілюстрації: Фернанда Альгорта

Дизайн: Кеті Абботт

Переклад: Бюро перекладів Ексленг

Зміст

Про цей аналітичний звіт

Вступ та історія питання 05

Головні висновки 08

1. Захист жінок і дівчат 08

2. Гідне життя 12

3. Дискримінація і расизм 17

4. Трансформація гуманітарної системи: справедливі партнерства і потоки фінансування. 19

Висновок і рекомендації 21

Кінцеві виноски 24

Вступ та історія питання

Вплив війни на Україну неможливо висловити словами і цифрами. Через рік після незаконного вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року мирні жителі продовжують страждати від безперервних бойових дій. Це вторгнення сталося після восьми років конфлікту, що тривав на сході України, і який загострився війною.² Тисячі загинули або отримали поранення, оскільки цілі міста залишилися без основних послуг чи інфраструктури для енергетики, житла, охорони здоров'я чи освіти. З 24 лютого 2022 року до 13 лютого 2023 року Верховний комісар ООН з прав людини (УВКПЛ) зафіксував 18955 жертв серед цивільного населення в Україні: 7199 загиблих і 11756 поранених.³ За цей період російські атаки знищили щонайменше 40% енергетичних об'єктів України⁴, а мільйони біженців втекли до сусідніх країн – це найбільше переміщення, яке Європа зазнала після Другої світової війни.⁵

Як і в усіх збройних конфліктах, найбільше страждають жінки і дівчата – більшість із понад 8 мільйонів біженців⁶, які з'явилися внаслідок конфлікту, і більшість із 6,3 мільйонів внутрішньо переміщених осіб (ВПО) – жінки і дівчата.⁷ Навіть до війни 2014 року на сході України, гендерно зумовлене насильство (ГЗН) уже було дуже поширеним в Україні у формі сексуальних домагань, домашнього насильства і торгівлі людьми.⁸ Тепер бойові дії та переміщення спричиняють сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом (СНПК). Це насильство перетинається з дискримінацією, якої зазнають люди різного етнічного походження, релігії,

ідентичності, віку, інваліді і внаслідок соціальних обмежень. До війни ці жінки вже боролися за доступ до належних житлових умов, роботи та освіти. Тепер вони стикаються з ще більшими перепонами в доступі до послуг щодо ГЗН, послуг з охорони репродуктивного здоров'я і психосоціальної підтримки від державних органів влади і міжнародних гуманітарних організацій.

Незважаючи на ці виклики, жінки, організації захисту прав жінок та очолювані жінками організації знаходяться на передовій обов'язків з догляду в сім'ях, а також у провідних загальнодержавних і місцевих організаціях громадянського суспільства, службах екстреного захисту і допомоги. Їхня робота спрямована на просування і захист гендерної рівності і прав жінок через організації захисту прав жінок та очолювані жінками організації, а також молодіжні організації та ініціативи. Їхні довгострокові завдання охоплюють боротьбу з дискримінацією, забезпечення стабільних і гідних засобів до існування і захист прав жінок. Ця робота має важливе значення для підтримки прав жінок, тоді як військові пріоритети домінують в Україні і регіоні. Докази і досвід ActionAid і партнерів підкреслюють, що організації захисту прав жінок та очолювані жінками організації привносять цінні навички і ресурси в локалізовану гуманітарну діяльність. Їм часто вдається отримати доступ до важкодоступних громад і тих, хто є найбільш ізольованими у них, вони добре розуміють місцевий контекст, а також потреби і реалії жінок, дівчат і громади загалом, і вони пропонують

Пункт пропуску Зосин на польсько-українському кордоні, де працюють партнери ActionAid ПГА (Польська гуманітарна акція) (Сімона Супіно/ActionAid).

важливе розуміння того, як взаємодіяти з головними зацікавленими сторонами. Факти і наш досвід також показують, що залучення молодих людей до запобігання, готовності, реагування і відновлення забезпечить кращі, більш локалізовані і більш підконтрольні заходи реагування⁹.

Чимало жінок-лідерів та їхні організації в регіоні стикаються із залякуваннями, судовим переслідуванням та іншими загрозами. Ці організації також не отримують належного фінансування і партнерства від міжнародних спонсорів і посередників для виконання своєї місії з подвійним завданням. Спонсори і посередники, зрозуміло, прагнуть отримати доступ до нещодавно звільнених територій, але вони тиснуть на очолювані жінками організації, щоб вони надали допомогу, не пропонуючи також фінансування для належного обладнання чи навчання.¹⁰

Організації захисту прав жінок та очолювані жінками організації також не мають місця в уряді і місця прийняття рішень під керівництвом ООН.¹¹ Жіночі організації з України і регіону були відсутні, як і гендерні питання і питання прав жінок, на міжнародних конференціях 2022 року з Відродження України, як-от у Лугано, Швейцарія, і Берліні, Німеччина.¹² Без цієї зовнішньої фінансової підтримки і політичного визнання вони намагаються дотримуватися свого довгострокового завдання із захисту проти дискримінації, зокрема расизму і гендерної нерівності. Їхня активність і допомога були проігноровані під час реагування на нагальні гуманітарні потреби, а персонал і волонтери відчувають себе перевантаженими конкуруючими вимогами. Це підтверджує те, що ActionAid чує від організацій, очолюваних жінками і молоддю, які працюють в умовах кризи в інших частинах земної кулі.

У цьому звіті представлено досвід ActionAid у підтримці організацій захисту прав жінок та очолюваних жінками організацій, а також молодіжних організацій, які взяли на себе лідерство в наданні допомоги і захисту найбільш маргіналізованим групам в Україні і сусідніх країнах. Визнаючи обмеження щодо включення всіх груп, які були маргіналізовані в цьому контексті¹³, звіт головним чином зосереджується на самоорганізованих виключених спільнотах серед партнерів ActionAid, з конкретними прикладами досвіду жінок та організацій, які представляють ромів, ЛГБТКІА+, працівників секс-індустрії та громадян третіх країн.¹⁴ У ньому детально описано труднощі, з якими стикаються ці організації, у допомозі маргіналізованим спільнотам, які постраждали від конфлікту, залишаючись до того ж вірними своїм довгостроковим завданням. Звіт закінчується низкою рекомендацій для спонсорів і посередників, таких як ООН і міжнародні неурядові організації, щодо того, як їм стати надійними та ефективними партнерами для простих людей, національних і місцевих організацій захисту прав жінок і очолюваних жінками організацій.

У грудні 2022 року Організація Об'єднаних Націй виступила зі своїм найбільшим глобальним гуманітарним закликом.¹⁵ У ньому повідомлялося, що у 2023 році рекордні 339 мільйонів людей потребуватимуть гуманітарної допомоги і захисту – принаймні 17,6 мільйона з них в Україні.¹⁶ Сюди входять 6,3 мільйона внутрішньо переміщених осіб, 4,4 млн репатріантів і 6,9 мільйона людей, які залишалися вдома протягом усієї війни. Близько 5 мільйонів українців проживають як зареєстровані біженці в Європі.¹⁷

Люди в Україні намагаються впоратися з величезним руйнуванням енергетичної інфраструктури, будинків і засобів до існування. Це загострює наявні потреби, особливо в поєднанні з низькими зимовими температурами.

Гуманітарна допомога в Україні під керівництвом партнерів ActionAid:

ActionAid реагує на надзвичайні ситуації у межах свого підходу, заснованого на правах людини (HRBA).¹⁸ Він ґрунтується на розумінні, що люди, які постраждали від катастрофи, мають право на допомогу гідним способом, що передбачає доступ до безпосередньої рятувальної допомоги для задоволення базових потреб, а також потребу в усуненні основної нерівності і сприяння довгостроковим змінам. Він керується набором феміністичних принципів, які ActionAid прийняла як частину свого плану дій заради світу, вільного від бідності, гноблення і консерватизму.¹⁹ ActionAid віддана інтерсекціональному фемінізму як ідеології, аналітичній основі і стратегії соціальних змін.

Гуманітарна робота ActionAid ґрунтується на трьох головних складових:

- 1. Зміщення сил** – шляхом сприяння національному і місцевому лідерству в розробці програм і реагуванні, а також підтримки наших партнерів у доступі до національного фінансування і можливостей захисту.
- 2. Відповідальність перед постраждалими спільнотами** – визнаючи, що всі зацікавлені сторони й учасники повинні бути відповідальними перед спільнотами, які постраждали від криз і катастроф.
- 3. Лідерство жінок і молоді** – шляхом сприяння лідерству і представництву жінок і молодих людей, особливо тих, хто має інтерсекціональну ідентичність, і забезпечення того, щоб їхні потреби і представництво були в центрі гуманітарної відповіді.

Ці складові мають на меті забезпечення гнучкості і довгострокової стійкості, передачу влади людям і усунення основних нерівностей на кожному рівні, що не тільки забезпечує ефективніше реагування на кризи, але й вирішує системні проблеми, дисбаланс влади, вразливість і нерівність.

Співробітник ROMNI визначає виклики для жінок і дівчат до і після повномасштабного вторгнення Росії в Україну під час підготовки звіту «Відстоюємо свої права: феміністичні висновки реагування на ситуацію в Україні (Керол Гарсія/ActionAid).

Відповідь ActionAid в Україні використовує феміністську і деколоніальну систему аналізу, яка надає пріоритет співпраці з національними і місцевими партнерами. Для ActionAid «локалізація» охоплює зміщення сил від міжнародних до місцевих і від системи, де домінують чоловіки, до системи, де можливості надаються жінкам і молоді.

Станом на лютий 2023 року ActionAid і партнери надали підтримку понад 1,5 мільйонам людей і 15690,00 сім'ям. Вони навчили понад 1000 співробітників і волонтерів і охопили понад 470 000 людей через медійні кампанії щодо запобігання ГЗН (Україна) і протидії торгівлі людьми (Румунія).

3 березня 2022 року ActionAid працювала із 38 партнерами у межах поточного циклу реагування, з яких 87% цих партнерств – це організації захисту прав жінок, очолювані жінками організації, ЛГБТКІА +, діаспора і молодіжні організації²⁰

Завдяки цим партнерам ActionAid змогла краще зрозуміти і відреагувати на особливі потреби і вразливості біженців з України, переважно жінок і дівчат.

Співпраця з партнерами в Україні і сусідніх Молдові, Польщі і Румунії допомогла ActionAid швидше й ефективніше виявляти групи ризику. Цей підхід сприяє підвищенню ролі, представництва і лідерства національних і місцевих ОГС, для зміщення сил від традиційної моделі гуманітарного реагування, поставивши потреби і представництво спільнот, які постраждали від катастроф, у центр гуманітарної діяльності.

ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ:

Ця аналітична довідка зосереджується на трьох основних сферах втручання партнерів ActionAid:

1. **Захист** – зокрема захист жінок і міркування про актуальність діяльності під керівництвом жінок у захисних заходах реагування.
2. **Гідне життя** – що охоплює основні потреби, освіту, працевлаштування і доступ до основної інформації.
3. **Дискримінація і расизм** – зокрема подвійні стандарти у доступі до прав людини й актуальність інтерсекціонального і міжгенераційного підходу.

У кожному розділі представлено спочатку контекст, потім основні виклики, з якими стикаються партнери, а потім конкретні приклади їхніх стратегій адаптації та реагування. Усі три теми взаємопов'язані і висувають на перший план важливість підтримки справедливих партнерських відносин і потоків фінансування. Останній розділ описує основні рекомендації у цих трьох сферах.

Біженці, які рятуються від війни в Україні, на польсько-українському кордоні, де працював партнер ActionAid ПАГ (Polska Akcja Humanitarna) (Сімона Сугіно/ActionAid).

1. Захист жінок і дівчат

З десятиліть досвіду ActionAid знає, що катастрофи, гуманітарні кризи і конфлікти мають неспівставний вплив на жінок і дівчат.²¹ Гендерно зумовлене насильство зростає під час усіх надзвичайних ситуацій, але особливо під час збройних конфліктів і переміщення. У випадку України жінки і дівчата становлять більшу частину переміщених осіб, а також піддаються неспівставно більшому ризику насильства.²² Жінки і дівчата в сусідніх країнах також відчувають наслідки війни в Україні, оскільки всі партнери ActionAid в регіоні повідомляли про збільшення проблем із захистом після ескалації конфлікту. Загострення гендерної нерівності особливо відчувають жінки і дівчата, які стикаються з численними формами дискримінації.²³

1.1 Гендерно зумовлене насильство:

Після ескалації вторгнення в Україну в березні 2022 року і подальшої регіональної кризи біженців ГЗН викликає серйозне занепокоєння.²⁴ Офіс ООН з координації гуманітарних питань оцінює, що лише у 2023 році 3,6 мільйона людей (57% ВПО, 27% репатріантів, 16% непереміщених осіб) потребуватимуть підтримки щодо ГЗН, зокрема послуг із запобігання, зменшення ризиків і реагування в Україні і сусідніх країнах, причому 90% тих, хто потребує, – це жінки і дівчата.²⁵ Повідомлялося про численні форми ГЗН, включно з насильством з боку сексуального партнера, торгівлею людьми, сексуальною експлуатацією і насильством (зокрема сексуальним насильством, пов'язаним з конфліктом – СНПК). Жінки і дівчата, які були переміщені або переїхали, знаходяться в зоні особливого ризику. Бомбосховища, пункти перетину кордону і транзитні пункти були виділені як зони підвищеного ризику.²⁶

«Домашнє насильство та гендерно зумовлене насильство в Україні нікуди не зникло, [воно] обтяжилося сексуальним насильством, пов'язаним з конфліктом»

Учасниця ГО «Дівчата»²⁷, Україна

Однак станом на лютий 2023 року дані та інформація про ГЗН залишаються недостатніми і заниженими для отримання вірного уявлення про повний спектр ризиків і пересічних форм насильства. Служби і системи повідомлення про ГЗН, такі як поліція або центри ООН «Блакитна точка»²⁸, не завжди відповідають цілям через брак служб підтримки й обмежений доступ для жінок і дівчат із розширеними різноманітними потребами. Культурні норми і соціальне відторгнення призвели до культури мовчання в Україні і сусідніх країнах. Для багатьох жінок і дівчат, які втекли від конфлікту, колишні

мережі підтримки, такі як їхні друзі та сім'я, або надійні офіційні механізми, зникли. У деяких прикордонних країнах висока вартість певних видів медичної допомоги і мовні бар'єри також перешкоджають належному доступу жінок і дівчат до підтримки.²⁹

1.2 Сексуальне і репродуктивне здоров'я та права (СРЗП)

Законодавство ЄС вимагає від держав-членів ЄС пропонувати невідкладну медичну допомогу біженцям з України на тому ж рівні, що й їхнім власним громадянам і постійним мешканцям. Однак деякі країни не визначають певні форми сексуального і репродуктивного здоров'я як обов'язкові.³⁰ Це викликало занепокоєння щодо підтримки багатьох жінок і дівчат, які рятуються з України і потребують догляду за сексуальним і репродуктивним здоров'ям – особливо тому, що деякі біженці з України не мають українських паспортів і стикаються з додатковою дискримінацією в доступі до медичної допомоги, зокрема СРЗП, у деяких сусідніх країнах.

Доступ до послуг охорони сексуального і репродуктивного здоров'я також був виключений з числа пріоритетних міжнародними організаціями і суб'єктами гуманітарної діяльності в їхньому гуманітарному реагуванні³¹, причому деякі партнерські організації підкреслювали, що спонсорське фінансування іноді може відсувати потреби жінок і дівчат у захисті й охороні здоров'я на другий план, що ускладнює інтеграцію СРЗП у програмні плани. В Україні, особливо в регіонах поблизу активного конфлікту, медичний персонал і ліки можуть бути відсутні або важкодоступні. Це особливо складно для вагітних жінок, які не мають доступу до якісної акушерської допомоги, або для трансгендерів та інтерсексуальних людей, які можуть не мати доступу до регулярної гормональної терапії.³² Виключення ромів із реєстрації для отримання медичних послуг і ліків через відсутність у них потрібних документів загострилося після ескалації війни.

Станом на лютий 2023 року Всесвітня організація охорони здоров'я підтвердила 802 атаки на медичні заклади в Україні, що погіршило ситуацію ще більше.³³

1.3 Торгівля людьми

Швидкий і непередбачуваний характер повномасштабного вторгнення означав, що багато біженців рятувалися втечею, не знаючи, що робити далі. У перші місяці війни біженці прибували до сусідніх країн, потребуючи негайної допомоги і шукаючи будь-якої можливої підтримки. Оскільки вторгнення також застало зненацька уряд і міжнародну спільноту, виникло чимало плутанини, і ActionAid та партнери стали свідками відсутності систематичної реєстрації або механізмів захисту на транзитних або прикордонних переходах.

Хоча торгівля людьми була однією з небезпек, на яку звертали увагу на досить ранньому етапі конфлікту, інформація на місцях подавалася як сенсаційні заголовки і без практично застосовних кроків. Окремі неперевірені свідчення про торговців людьми на кордоні переконували українських жінок не залишати зони конфлікту через страх бути викраденими під час перетину кордону. Це супроводжувалося занепокоєнням щодо матриць ідентифікації та обмежених заходів протидії торгівлі людьми.

«Якби торговці людьми були просто підозрілими людьми, які намагаються силою викрасти вразливих жінок і дітей, наша робота була б набагато легшою, оскільки їх було б легко виявити. Проте з нашого досвіду втручання ми побачили, що торговці людьми виглядають як стурбовані господарі, які хочуть допомогти, оскільки мають дітей такого ж віку, як сімейні лікарі, які особливо зацікавлені в людях, які доглядають за невиліковно хворими пацієнтами. Для того, щоб заходи протидії торгівлі людьми спрацювали, вони повинні охоплювати дієву інформацію, профілактичні заходи і чіткі альтернативи»

Представник eLiberare³⁴, Румунія

Ризики, породжені війною, також збігалися з профілями країн, які вже становили високий ризик торгівлі людьми, наприклад, Румунія була однією з основних країн-джерел жертв торгівлі людьми в ЄС. Відсутність профілактичного скринінгу у пунктах перетину кордону і в пунктах для біженців ще більше ускладнила ідентифікацію потенційних жертв торгівлі людьми.

«Те, що ми спостерігали [на початку війни], було катастрофою. Ми отримували повідомлення від наших мереж і волонтерів на кордонах про те, що з'являються неідентифіковані чоловіки, щоб запропонувати жінкам транспорт чи житло»

Представник Feminotek^{a35}, Польща.

Обмежена можливість підготовки й організації систематичної реєстрації або механізмів захисту під час первинного реагування на надзвичайну ситуацію створила значні можливості для торговців людьми³⁶, які націлювалися на самотніх матерів і дітей без супроводу. При цьому негромадяни України і жінки з інвалідністю опинилися під більшим ризиком, оскільки їхні можливості доступу до транспорту були більш обмежені і вони наражалися на більшу дискримінацію. Однак існує обмежена кількість розрізнених даних про торгівлю людьми, незважаючи на створення центрів «Блакитна точка» для біженців уздовж транзитних шляхів кордону і в міських районах. Відсутність ясності щодо цієї цифри на сьогоднішній день, а також зниклі діти без супроводу і розлучені діти викликають глибоке занепокоєння. Українська біженка в Румунії розповіла:

«Найстрашніше було також чути розповіді про дітей, які зникли безвісти на початку війни. Це жахливо. Страх здійснити спробу втекти, думки про втрату будинку, чоловіка, а також дитини. Я чула про зниклих або викрадених дітей. Де вони зараз?»

Важливо зауважити, що ризик торгівлі людьми зростає пропорційно тривалості конфлікту. Зіставлення глобальних даних про торгівлю людьми показує, що 95% жертв торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації – це жінки і діти, а це понад 90% українських біженців. Гуманітарне реагування має продовжувати надавати пріоритет компоненту боротьби з торгівлею людьми в заходах захисту, які застосовуються на місцях. Через те, що заощадження вичерпуються, пропозиції роботи не відповідають можливостям догляду за дітьми, а гуманітарна інфраструктура в сусідніх країнах поступово скорочується, велика кількість вразливого населення залишиться кинutoю напризволяще, якщо запобігання торгівлі людьми і боротьба з нею не залишаться пріоритетом.

1.4 Психічне здоров'я і психосоціальна підтримка (ПЗПСП)

В Україні і країнах, що приймають, повідомляють про високий рівень психологічного стресу, пов'язаного з конфліктом і розлученням сімей, що призводить до збільшення попиту на ПЗПСП. Відсутність доступу до первинної психологічної першої допомоги після початку війни і подальшого переміщення також призвела до погіршення стану психічного здоров'я. Ці повідомлення включають дорослих, які мають такі проблеми з психічним здоров'ям, як напади тривоги, порушення сну і надзвичайний страх перед майбутнім. Партнерська організація ActionAid у Польщі Kuchnia Konflikту³⁷ (Кухня конфлікту) зазначила:

«Потреба у психологічній і психіатричній підтримці є більшою, ніж раніше. До виникнення надзвичайної ситуації люди не визнавали, що потребують [психічної і психосоціальної] підтримки, але в останні місяці... ми спостерігаємо збільшення кількості суїцидальних дзвінків і потреби звертатися до лікарні. Це травма, яку вони довго тримали, а зараз вона стає реальністю»

Серед інших причин психологічного стресу можна виділити таке: жінки відчувають «сором» через те, що залишають своїх родичів чоловічої статі, а люди похилого віку, з якими ми спілкувалися, висловлювали страх перед смертю далеко від рідної країни, а також почуття провини через те, що вони в безпеці в сусідній країні, коли знають, що інші родичі можуть залишатися в небезпеці. Громадяни третіх країн і представники ЛГБТКІА+ спільноти також зізнавалися, що відчувають додатковий стрес через фактори відчуження, дискримінації і расизму, яких вони зазнали, покидаючи регіони, постраждалі від конфлікту.

1.5 Важливість дій під керівництвом жінок у захисному реагуванні

Незважаючи на численні занепокоєння щодо захисту жінок для тих, хто рятується від активного конфлікту в Україні, міжнародну реакцію критикували як нечутливу до ґендерних питань, оскільки підтримка й акцент на захисті жінок у програмі реагування не відповідає потребам.³⁸ Реальність така, що станом на січень 2023 року захист в Україні залишається недофінансованим: 15,4 мільйона людей потребують захисту (із загальних 17,6 мільйонів людей, які потребують), а кошти покривають лише 62,7% потреб у захисті.

Це різко контрастує з фондами на підтримку інших основних потреб, які на сьогоднішній день були покриті на 82% щодо забезпечення продовольчої безпеки і засобів до існування, 123% для освіти і 216% потреб у координаційних послугах у Реакції на конфлікт в Україні.³⁹ Доступ до послуг для жінок і дівчат і підтримка різноманітних потреб жінок і дівчат продовжують залишатися поза увагою, оскільки дефіцит фінансування більший, ніж в інших секторах, а потреби непропорційні.

Цей брак визнання важливості захисту жінок і дівчат часто є наслідком того, що міжнародне співтовариство не співпрацює тісно з жінками та їхніми організаціями, які розуміють специфічні ризики, з якими стикаються жінки і дівчата в надзвичайних ситуаціях. Деякі організації захисту прав жінок, які працювали з ActionAid, відчували, що їхні голоси не були почуті спонсорами, які, здавалося, не були гнучкими або не розглядали реагування на основі підходу, заснованого на правах людини, натомість значною мірою зосереджуючись на ефективності витрат. Це докладніше пояснив партнер в Україні:

«Спонсори зосереджуються на кількісних показниках, а не на якості і впливі своєї відповіді. Ми пояснювали, що нам потрібно допомогти жінці з інвалідним візком, це буде коштувати 300 доларів США, а вони відповіли:

«Ви впевнені, що це хороша інвестиція – вкласти приблизно 300 доларів в одну жінку. Чи не могли б ми купити продуктові набори на десять чоловік?» Звісно, ми можемо. Але коли ви це робите, ваші проекти не мають глибокого впливу і не підтримують різні права».

Представник ГО «Дівчата», Україна

Міжнародна спільнота повинна вийти за межі традиційного, нерідко спрощеного, гуманітарного дискурсу щодо ГЗН і натомість запроваджувати перехресні способи реагування на затяжний конфлікт. Місцеве і національне громадянське суспільство, зокрема організації захисту прав жінок, очолювані жінками організації та молодіжні групи, змушені були активізуватись там, де цього не робили міжнародні діячі, щоб вирішити потреби й усунути перешкоди для доступу до справедливої підтримки. Завдяки своєму багатому досвіду і знанням місцевої специфіки, ці групи мають найкращі можливості для розробки рішень, потрібних дівчатам і жінкам.⁴⁰

Наступні ініціативи щодо захисту є головними елементами реагування ActionAid і партнерів для забезпечення систематичного інтегрування ґендеризованого інтерсекціонального аналізу до гуманітарних оперативних підходів:

- **Жіноча гідність у пунктах розподілу гуманітарної допомоги:** Наші партнери, які працюють на пунктах гуманітарної допомоги і першої допомоги, дбають про **гідність жінки**. В Україні Інсайт⁴¹ Легалайф⁴² і ГО «Дівчата» надають щомісячні гігієнічні набори для жінок і дівчат, тоді як у Польщі, Румунії та Молдові партнери Ogólnopolski Strajk Kobiet (Польський жіночий страйк)⁴³, DEIS⁴⁴ та ROMNI⁴⁵ пристосовують свою підтримку до індивідуальних потреб жінок.
- **Запобігання торгівлі людьми і гідні подорожі:** Ряд наших партнерів працює над виявленням **ризиків торгівлі людьми**. У Румунії партнер eLiberare надає карти **безпечного подорожування** особам, які тікають від конфлікту, а також перенаправляють до спеціалізованих служб. Партнер мережі, Kampania Przeciw Homofobii⁴⁶, працює над підтримкою організацій у Польщі й Україні для вирішення **безпосередніх потреб у захисті і допомозі представників спільноти ЛГБТКІА+.**
- **Запобігання і реагування на ґЗН:** В Україні партнер Легалайф надає психосоціальну та юридичну підтримку жертвам ґЗН. У Польщі партнер Feminoteka працює з постраждалими від ґЗН, зокрема фінансує травматологів, які вільно володіють українською, польською та англійською мовами, а також соціальних працівників, які можуть надати направлення на роботу, розміщення і подальшу підтримку. Партнери Centrul de Mediere si Securitate Comunitara (CSMC)-Romanian Women's Lobby⁴⁷ та Інсайт, розташовані в Румунії та Україні відповідно, ведуть телефонні лінії довіри, де працюють жінки, які розмовляють українською мовою, а також пропонують конфіденційні направлення на юридичну та/або психологічну підтримку.

- **Підтримка ПЗПСП:** Крім гарячих ліній для постраждалих від ґЗН, партнери ActionAid проводять сеанси психосоціальної підтримки. У Польщі Ogólnopolski Strajk Kobiet надає послуги з охорони психічного здоров'я для новоприбулих, які переживають посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), а Egala⁴⁸ підтримує індивідуальні і групові сеанси терапії для психічного благополуччя. В Україні те ж саме пропонують Інсайт, Легалайф і Сфера⁴⁹, які надають психосоціальну підтримку тим, хто пережив війну і постраждалим від війни, зокрема жінкам, працівникам секс-індустрії та представникам ЛГБТКІА+. Послуги ПЗПСП поєднуються з додатковими спеціалізованими послугами, наприклад, партнер Українська фундація громадського здоров'я (Право на здоров'я)⁵⁰ підтримує підвищення обізнаності ВІЛ-інфікованих жінок і жінок із груп ризику щодо отримання профілактичної підтримки і соціально-орієнтованої підтримки лікування, яку вони можуть знайти. У Румунії організація Fundația Naționala pentru Tineret⁵¹ (FNT) розробила комфортні для молоді місця для молодих людей, які рятуються від війни з України, щоб створити альтернативи і позитивні можливості для дозвілля і побудувати мережу захисту на основі громади навколо них.
- **Безпечні притулки** для постраждалих від ґЗН для всіх біженців – незалежно від їхнього походження чи етнічної належності – також були віднесені до пріоритетних. У Польщі Kuchnia Konflikту, а в Румунії партнерська організація ADRA52 також керують зручними для дітей просторами. В Україні Право на здоров'я і ГО «Дівчата» організують як короткострокові, так і довгострокові безпечні притулки для жінок і дівчат, тоді як партнер Інсайт надає безпечні місця для ЛГБТКІА+ і жінок-біженок, які рятуються від конфлікту, а Інсайт і Восток SOS53 підтримують переселення вразливих груп, за потреби.

Наведений вище короткий огляд очолюваних жінками захисних заходів реагування на місцевому рівні не охоплює усього захисного реагування, яке ActionAid і партнери здійснюють в Україні і сусідніх країнах. ActionAid продовжує обговорення підтримки довгострокової постконфліктної стратегії, пов'язаної зі становленням **жінок, миру і безпеки**, і вони підтримують лідерство жінок і очолювані жінками організації у поточному і постконфліктному плануванні і процесах.

Відповіді, які не враховують ґендерні аспекти, не можуть задовольнити основні потреби і питання захисту всіх біженців та ВПО, які постраждали від війни в Україні. Ось чому ActionAid прагне працювати безпосередньо з постраждалими, у

співпраці з організаціями захисту прав жінок, очолюваними жінками організаціями і молодіжними групами, щоб забезпечити врахування конкретного життєвого досвіду усіх людей, використовуючи інтерсекціональний підхід, який визнає їхні пересічні ідентичності, включно з, без обмеження, статтю, віком, етнічною належністю, релігією тощо. Зокрема, цей підхід спрямований на формування індивідуальної і колективної влади жінок, трансформацію систем і посилення доступу до прав, послуг і ресурсів.

Жінки навчаються бути фасилітаторами ряду практичних інструментів, які можна використовувати для визначення ризиків і рішень щодо захисту, а також для захисту своїх прав на національному, місцевому й урядовому рівнях.

Керівні принципи феміністичного підходу ActionAid до захисту в надзвичайних ситуаціях:

Лідерство жінок

Надання простору й обладнання для різних жінок і дівчат, щоб вони відігравали провідну роль і приймали рішення в гуманітарному реагуванні.

На рівні спільноти

Застосування підходу, що ґрунтується на правах, коли спільнота бере активну участь і визнається агентом змін, а не пасивним бенефіціаром

Трансформаційний

Вирішення першопричин, щоб вплинути на довгострокові і тривалі зміни.

Цілісний

Визнання, що добробут, безпека і реалізація прав вимагають ряду додаткових програмних можливостей і постачальників послуг, а також полегшення цих зв'язків.

Нелінійний

Реагування у межах зв'язку між гуманітарною діяльністю та розвитком, як і коли з'являється можливість для забезпечення готовності, реагування і нарощування стійкості.

Інтексекціональний

Аналіз концентричних осей пригнічення, які посилюють вразливість жінок різного походження (наприклад, раси, класу, інвалідів, сексуальної орієнтації та ґендерної ідентичності) і застосування цієї інформації для забезпечення ефективного визначення цілей і доступних послуг і підтримки.

Родина українських біженців, яка втекла від війни, оскільки їхнє місто було під загрозою бомбардування, розмовляє зі співробітниками ActionAid. Вони їхали чотирма автобусами, поромом і перетнули кордон в Ісакча, крайній південній межі румунсько-українського кордону. (Александра Рада Станеску/ActionAid).

Вероніка, волонтер у НУО «Інсайт», яка є партнером ActionAid, зі своєю дочкою Данієлою у центрі «Інсайт» (Анастасія Власова / ActionAid).

2. Гідне життя

У 2021 році два відсотки населення України жили в бідності. Вони мали менше шансів отримати доступ до гідного життя, отримати якісну освіту, житло і медичне обслуговування, а також належний соціальний захист і роботу в офіційному секторі. Через війну в Україні це число може зрости до 55% до кінця цього року.⁵⁴ Це також сприяло кризі вартості життя в усьому світі, суттєво піднявши ціни на міжнародних ринках на паливо, харчові продукти і добрива, оскільки попит зростає, а пропозиція скорочується, що непропорційно впливає на місцеві громади на Глобальному Півдні.⁵⁵ Українська кукурудза, пшениця, ячмінь і соняшникова олія, на які припадає п'ята частина світових поставок, більше недоступні, що найбільше зачепило країни у регіоні Східної Африки. Раніше Сомалі імпортувала 90% своєї пшениці з України. Це регіон, який вже постраждав від тривалої надзвичайної посухи.⁵⁶ Брак продовольства збільшує наявну бідність, і в результаті цієї кризи ризик бідності загрожує приблизно 1,7 мільярда людей.⁵⁷

Ця криза посилилася несправедливим впливом заходів стримування пандемії COVID-19 і вакцинації, екологічно нестійкою продовольчою і сільськогосподарською системою, частотою й інтенсивністю екстремальних погодних явищ, збільшенням кількості конфліктів і запровадженими заходами жорсткої економії та фіскальною консолідацією. Знову ж таки, ця ситуація непропорційно впливає на жінок, які вже страждають від нерівності доходів і стикаються з численними та інтерсекціональними формами дискримінації в доступі до головних виробничих ресурсів, житла і відповідних медичних послуг.⁵⁸ Жінки піклуються про дітей і людей похилого віку, їхні потреби зростають через ці кризи, які накладаються одна на іншу. Вони також з більшою імовірністю працюють у неофіційному секторі і на передовій реагування, наприклад, у сильно фемінізованих секторах, таких як оплачувана робота з догляду і догляд за хворими, або в інших нестабільних умовах праці і за короткостроковими договорами, що призводить до багатьох ризиків, пов'язаних зі здоров'ям та економічних ризиків. Розподіл гуманітарної допомоги і державні послуги часто не покривають цих потреб.

Це пов'язано з тим, що жінки, особливо з іншим кольором шкіри, жінки без документів і жінки з інвалідністю, не представлені у політичному просторі і місцях прийняття рішень, щоб висвітлювати ці особливі потреби і права. Жінки компенсують цей брак турботи, наприклад, пропускаючи прийоми їжі, щоб допомогти дітям і старшим родичам. Сьогодні це відбувається по всьому світу, від України до Сомалі, від Великої Британії до Лівану.

«На цьому етапі нашого життя нам важливо мати мирне небо, мирне місце для життя».
азначила українська біженка в Польщі з 11-річною дочкою.

2.1 Засоби до існування та рішення для стійких умов життя

Жінки в Україні страждають від ґендерної нерівності в оплаті праці, що сягає 22%, і різниці в пенсії у розмірі 32%.⁵⁹ Вони також несуть непропорційну частку неоплачуваної роботи з догляду в сім'ях. Заміжні жінки в Україні витрачають на домашню роботу в середньому 24,6 години на тиждень порівняно з 14,5 годинами серед одружених чоловіків.⁶⁰ Цей показник збільшився після російського вторгнення. Наприклад, закриття шкіл з міркувань безпеки створило додаткову неоплачувану роботу з догляду.

Як і у випадку з пандемією COVID-19, на жінок ліг тягар догляду за дітьми, які залишилися вдома, і навчання вдома, що залишає жінкам мало альтернатив звільненню зі своєї оплачуваної роботи. Війна також змушує жінок більше працювати в неофіційному секторі, витрачати свої заощадження, щоб допомогти собі чи іншим у скрутні, і відмовлятися від оплачуваної роботи, рятуючись від конфлікту.

Ця втрата засобів до існування у поєднанні зі зростанням цін на оренду, енергоносії та електроенергію в Україні і нерівним доступом до фінансів, ресурсів і послуг ускладнює доступ жінок до безпечного і гідного житла. В Україні близько двох третин населення, переміщеного через війну, живуть у родичів, друзів або в орендованому житлі.⁶¹ Сусідні з Україною країни приймають людей, які рятуються від війни в Україні, використовуючи поєднання державних і приватних притулків та окремі приватні будинки, які пропонують громадяни країни, що приймає.⁶² Тимчасове житло, яким керують приватні постачальники і незнайомці, не завжди забезпечує гідний простір для проживання, передбачає набагато більш обмежені послуги і допомогу – такі як психосоціальна підтримка, реєстрація, медична підтримка і соціальний супровід – і збільшує ризики захисту для жінок і дівчат, коли вони покладаються на неперевірених осіб.

Працівники ActionAid на фото у спортивно-оздоровчому центрі у Хелмі, Польща, який використовується як центр прийому (Сімона Супіно/ActionAid).

Спільнота ЛГБТКІА+ також зазнає дискримінації у доступі до житла, що підвищує ризик для захисту. Трансчоловікам і трансжінкам і небінарним людям, а також парам, які не відповідають гетеронормативним очікуванням, відмовляють у житлі і доступі до притулків для біженців. Вони також наражаються на більший ризик фізичного і сексуального насильства. Це поширюється на можливості отримання доступних засобів до існування, оскільки роботодавці у громадах, що приймають, з меншою ймовірністю запропонують їм роботу, а також залишає ці спільноти під більшим ризиком експлуатації, бідності і сумнівної та потенційно ризикованої роботи, такої як секс-індустрія, як альтернативного механізму заробітку на життя. Відповідно до звіту ILGA-Europe, Міжнародної асоціації лесбіянок, геїв, бісексуалів, транссексуалів та інтерсексуалів, у 2022 році стан прав ЛГБТКІА+ у Польщі є найгіршим серед країн ЄС. Хоча польське законодавство забороняє дискримінацію «за ознакою сексуальної орієнтації», воно виключає ґендерну ідентичність, і на практиці правозастосування виявляється неефективним.⁶³

Роми та інші групи етнічних меншин також виключені з пропозицій щодо тимчасового і постійного житла через пересічні бар'єри расизму і відсутність у них документів про цивільний стан. В Універсальному періодичному огляді Ради ООН з прав людини⁶⁴ державні органи Польщі описують ромів як одну з груп, які піддаються найбільшому ризику дискримінації та соціально-економічної ізоляції, і такий стан справ зберігається й сьогодні. Роми в державах-членах Ради Європи, до яких входять Україна, Молдова, Польща і Румунія, жили в умовах, які значно нижчі від мінімальних стандартів належних житлових умов в незахищених і часто сегрегованих помешканнях. Ця довоєнна ситуація зумовлена широко поширеною прямою і непрямою дискримінацією і створює серйозні перешкоди для отримання освіти, працевлаштування й охорони здоров'я.⁶⁵

2.2 Можливості отримання освіти і працевлаштування

Наслідком конфлікту став зрив освіти для понад п'яти мільйонів дівчат і хлопчиків з моменту вторгнення.⁶⁶ В Україні тисячі шкіл та інших навчальних закладів були пошкоджені або зруйновані.⁶⁷ У постраждалих від конфлікту районах кількість занять також зменшилася через загрозу бомбардувань або відсутність можливості дістатися до шкільних будівель. Перехід до онлайн-занять ускладнюється регулярними атаками на енергетичну інфраструктуру, які час від часу спричиняють масові відключення електроенергії. У сусідніх країнах, за оцінками ЮНІСЕФ, 2 із 3 дітей біженців наразі не зараховані до систем освіти країни, що приймає.⁶⁸ Це поєднання мовних бар'єрів і труднощів в інтеграції.

Біженка в Румунії наголосила:

«Я непокоюся за майбутнє моєї дочки. Вона має доступ лише до деяких перекладених занять, а інші доступні онлайн, але це не те саме. Хто їй видасть атестат? Як ця освіта буде врахована в системі вдома в Україні?»

Порушення навчання дітей щодо захисту дітей, зокрема труднощі з інтеграцією через травму і нерівний доступ до технологій, має ґендерний вимір, який не був достатньо проаналізований. Проводячи аналіз, гуманітарні організації мало розрізняють потреби і досвід дівчат і хлопців із різних вікових груп, зокрема підлітків, чия освіта цього року була перервана.

Жінки та юні біженці, які прибувають до сусідніх країн, будують довгострокові плани, оскільки війна і зусилля з відновлення, ймовірно, триватимуть деякий час. Крім проблем з освітою, українські біженці не знають, чи буде прийнятий їхній попередній досвід роботи у країнах, що приймають. Біженці також згадували про мовні бар'єри, труднощі з доступом до інформації, обмежені ринки праці, високий рівень безробіття, а для жінок – про труднощі поєднання обов'язків з догляду та інших завдань.⁶⁹

«Відсутність економічних можливостей також дуже актуальна для жінок-ВПО. Вам довелося покинути власний дім. Ви не маєте роботи. Треба зняти квартиру і десь зупинитися. Треба мати гроші на їжу,»
пояснює представник Український Жіночий Фонд,⁷⁰ партнера ActionAid в Україні.

Сусідні країни регіону забезпечили легальний доступ до працевлаштування і сприяють йому.⁷¹ Проте громадяни третіх країн, члени спільноти ЛГБТКІА+ і роми, які рятуються з України, стикаються з додатковими труднощами у доступі до роботи в цих країнах. У Молдові, наприклад, жінки і дівчата ромської національності стикаються з перепонами в галузі освіти і працевлаштування, які виникають через сильні патріархальні погляди.⁷²

Наталя, волонтерка НУО «Інсайт», показує відео зі своєю зруйнованою квартирою на верхньому поверсі будинку в Ірпені (Анастасія Власова/ActionAid).

2.3 Важливість формування стійкості в надзвичайних ситуаціях

Реакція ActionAid і партнерів на українську кризу була зосереджена на доступі до базових послуг і надані пріоритету уникненню дискримінації та сприянню ґендерній і соціальній справедливості, а також підтримці політики і пропаганди їхніх довгострокових рішень щодо гнучкості і стійкості. Знову ж таки, очолювані жінками організації, організації захисту прав жінок і партнерські молодіжні організації виступили з солідарною відповіддю, щоб, окрім традиційних послуг порятунку життів, забезпечити більш гідне і стає життя багатьох людей, яким довелося бути переміщеними або покинути Україну.

- У Румунії Centrul de Integrare pentru Migranti Brasov⁷³, зосереджений на забезпеченні біженцям доступу до незалежного, безпечного і гідного рівня життя, надавав багатоцільові ваучери для біженців і допоміг дітям наборами шкільного приладдя. Асоціація Mai Vine⁷⁴ поєднала свій

мандат щодо сталого розвитку з гуманітарною діяльністю, надаючи транзитним біженцям екологічну їжу на основі продукції місцевих виробників і збережених продуктів. Громадський центр ROUA, заснований партнером ActionAid DEIS, проводить заходи для українських біженців, які сприяють їхньому доступу до охорони здоров'я, освіти, працевлаштування і розміщення. Важливо, що біженці мають право власності на простір. DEIS використав свої навички і досвід своєї основної місії з підтримки маргіналізованої молоді і молоді із груп ризику, щоб запустити проєкт і охопити більшу кількість маргіналізованих біженців, оскільки перші групи біженців були переважно українцями середнього класу.

ActionAid доповнив цю масову роботу інформаційно-пропагандистською кампанією, спрямованою на посилення участі і лідерства жінок у процесі зміцнення миру в Європі разом з різними партнерами в регіоні.

- У Польщі ActionAid об'єднала зусилля з очолюваними жінками організаціями, що надають освітні програми (Dom Otwarty,⁷⁵ Fundacja Polza),⁷⁶ продукти харчування і непродовольчі товари (Ogólnopolski Strajk Kobiet), юридичні консультації (Ogólnopolski Strajk Kobiet), надаючи особливої уваги громадянам третіх країн (Fundacja dla Somalii)⁷⁷, і гуртожиток у Варшаві (Kuchnia Konfliktu). Партнерство з Polska Akcja Humanitarna⁷⁸, міжнародною НУО, що базується в Польщі, передбачало багатосекторальний підхід із багатоцільовою грошовою та екстреною допомогою на польсько-українському кордоні. Мобілізація, активність і солідарність польських жіночих організацій і рухів були надзвичайно важливими для подолання обмежувального середовища уряду для жінок і дискримінаційного ставлення уряду до непольських громадян. Громадяни третіх країн не обов'язково мають право на такі ж пільги щодо права на працю, що й українці. Польські очолювані жінками організації надають інформацію і послуги всім, незалежно від статі, походження та ідентичності.
- У Молдові ромська громада працювала над прийняттям і підтримкою біженців-ромів. Головні ролі відіграють молоді ромські жінки і дівчата. Вони привносять «силу, енергію і креативність» до таких організацій, як Platforma Femeilor Rome-ROMNI і Roma Awareness Foundation⁷⁹ (RAF). ROMNI та RAF десятиліттями ведуть боротьбу за права ромських жінок і спільноти в Молдові. Після вторгнення в Україну вони розширили свої зусилля на підтримку ромських біженців у пошуках гідного життя і доступі до документів про цивільний стан, охорони здоров'я та освіти в Молдові. ActionAid підтримує їх у реагуванні, а також забезпеченні того, щоб вони зберігали спроможність підтримувати місцеві ромські громади в Молдові.
- В Україні можливості для знаходження заробітку під керівництвом партнерів, ГО «Дівчата», включають навчання з керування фінансами й уроки в автошколі для отримання доступу до безпечних місць для проживання і потенційних можливостей працевлаштування. Молодіжна організація «СТАН»⁸⁰ активно залучає молодь (як ВПО, так і місцевих жителів) до соціальної згуртованості і неформальної освітньої діяльності для сприяння мирному суспільству, боротьби з дискримінацією і сприяння включенню молодих ВПО й ізольованих груп

Якщо поглянути крізь феміністичну інтексекціональну призму, війна в Україні чітко дає зрозуміти, що конфлікт найбільшою мірою зачіпає найбідніших і тих, хто перебуває у групах найбільшого ризику. Роми, ЛГБТКІА+, працівники секс-індустрії, жінки з іншим кольором шкіри і громадяни третіх країн уже були позбавлені свого права на гідне життя, а переміщення і порушення функціонування служб і джерел заробітку, викликані війною, впливають на них неспівставним чином. Важливо також мати міжгенераційну призму і враховувати вік, оскільки люди старшого віку повідомляли про труднощі з доступом до надійної інформації чи допомоги та послуг.⁸¹ Близько 20% населення України – це люди віком від 65 років і старше, більшість з яких – жінки. Це найбільший відсоток людей похилого віку, які постраждали від конфлікту в одній країні.⁸² Хоча важливо задовольнити негайні потреби, потрібно розглянути, наскільки різняться перехресні потреби і які кроки потрібні для зміщення балансу сил і впливу на фактори, які можуть посилити маргіналізацію деяких спільнот. Важливим аспектом цього є розуміння і розгляд середньо- і довгострокових стійких планів. Права жінок і лідерство жінок і молоді лежать в основі цього, тісна співпраця з тими, хто найбільше потребує, щоб забезпечити їхню стійке і гідне майбутнє. І все ж результати нашого опитування показали, що менше 30% організацій-респондентів отримують фінансування для підтримки середньо- і довгострокових заходів.

Щоб вирішити цю проблему, робота ActionAid з партнерами в Україні і сусідніх країнах базується на цій системі стійкості.⁸³ Це альтернатива традиційній парадигмі розвитку і гуманітарної діяльності, що полягає в роботі над посиленням здатності людей і спільнот розпізнавати, оспорювати і трансформувати структури влади, які диктують їхню вразливість. Цей підхід до розвитку стійкості є мотивацією партнерств, встановлених в Україні і сусідніх країнах з прогресивними та інноваційними організаціями громадянського суспільства. Сподіваємось, що партнерство і співпраця під час цієї надзвичайної ситуації зміцнить їхню довгострокову мету досягнення рівних і справедливих можливостей під час проведення заходів у чотирьох сферах системи: реалізація прав людини і доступ до основних послуг; досягнення обізнаності, знань і навичок; розвиток колективних дій і партнерства; зміцнення структур і вплив на політику.

Аліна* (ім'я змінено), 27 років, біженка з двома маленькими дітьми (ActionAid UK).

3. Дискримінація і расизм

Ми не повинні вдавати, що не бачимо деяких людей, які потребують допомоги. До всіх людей треба ставитися однаково.
Fundacja dla Somalii, Польща

Незважаючи на зобов'язання України і сусідніх країн, взяті за багатьма договорами ООН⁸⁴, дискримінація, «акт несправедливого розрізнення людей на основі груп, класів чи інших категорій, до яких вони вважаються належними»,⁸⁵ залишається болісною реальністю для багатьох людей, особливо для жінок, які належать до ізолюваних груп і спільнот, таких як роми, ЛГБТКІА+ і громадяни третіх країн. Реакція суспільства, інституцій і міжнародної спільноти на вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року поглибила цю дискримінацію.

3.1. Подвійні стандарти: права людини та рівність для всіх біженців

Європейський Союз відкрив свої кордони для українських біженців так, як це ніколи раніше не робилося для людей, які тікають від збройного конфлікту,⁸⁶ оскільки Європейська Рада швидко ввела в дію Директиву про тимчасовий захист, вперше з моменту її прийняття в 2001 році.⁸⁷ Завдяки цій Директиві переміщені українські громадяни користуються правом на вільне переміщення у межах ЄС, а також правом на проживання, соціальну допомогу, медичне обслуговування, доступ до житла, освіти і працевлаштування⁸⁸. Це становить різкий контраст із поганим поведінням з людьми з іншим кольором шкіри, які рятуються з України,⁸⁹ оскільки від самого початку кризи висловлювалися численні скарги на різне ставлення до людей на кордоні за національністю, статтю чи кольором шкіри.⁹⁰

Захист, запропонований Директивою Ради, є «золотим стандартом»⁹¹ і може бути прецедентом для більш справедливої міграційної політики. Однак,

він загалом застосовується до білих українців з біометричними паспортами, і, на жаль, обмежений і дискреційний щодо інших груп біженців, включно з ромами, особами без громадянства і громадянами третіх країн.⁹² У Польщі одна молода жінка підкреслила:

Світ - це жорстоке місце. Людей розділяють за національністю (...) Якщо ти українець, ти можеш пожити там місяць-два, скільки потрібно. Але якщо ти ром чи араб, ти вигнанець.

У Молдові, наприклад, ромське населення, яке рятується від конфлікту, автоматично відокремлюється до диференційованих центрів прийому з меншою кількістю ресурсів та послуг, ніж центри для білих українських біженців. Зокрема для ромів, мовний бар'єр і відсутність у них цифрових навичок і смартфонів ще більше ускладнюють розуміння їхніх законних прав і реальних можливостей захисту.

Аналогічним чином, для мігрантів і шукачів притулку, які раніше проживали в сусідніх з Україною країнах, яким доводилося і досі доводиться проходити через складні бюрократичні процеси, щоб отримати доступ до прав і послуг, політика «прискороного шляху», запропонована українським біженцям, також не поширюється на них. У цьому сенсі для деяких із них є протиріччям ідентифікувати людей, які користуються захистом директиви, як «біженців». Партнер ActionAid Fundacja dla Somalii з Польщі пояснив це так:

«Дивлячись на винятки і визначення, які використовуються щодо біженців у Європі, можна помітити несправедливість. Коли ви говорите, що людина є біженцем із Сирії, Афганістану чи Сомалі, до неї ставляться інакше, ніж те, як бачать біженця з України»

Коли одним переміщеним особам надається повний захист згідно з Директивою Ради, а іншим – жодного захисту або часткова підтримка, це викликає страждання і невизначеність, зокрема для тих, хто належить до виключених груп. Навіть для тих, хто користується заходами захисту, все одно існує відчуття небезпеки, оскільки вони починають зі страхом і невпевненістю оцінювати, що з ними станеться, під яку систему захисту вони потраплять, якщо Європейський Союз вирішить припинити або не продовжувати реалізацію Директиви⁹³, зокрема щодо сценарію довготривалого конфлікту або кризи.

Дискримінація біженців також є серйозною проблемою у країнах, що приймають, зокрема для людей, які зазнають різноманітної дискримінації за статтю, расою, класом, сексуальною належністю чи можливостями. Понад 1100 людей, які врятувалися з України і зараз живуть у Молдові, Румунії чи Польщі за підтримки партнерських організацій, повідомили у межах оцінки потреб ActionAid, що дискримінація є для них третьою найбільшою проблемою після відсутності гідних умов життя і труднощів у спілкуванні і мовних труднощів.⁹⁴

3.2 Важливість інтерсекціонального та міжгенераційного підходу

Партнерська реакція ActionAid, а також інтерсекціональні та міжгенераційні компоненти нашої Гуманітарної характеристики ведуть до партнерства з організаціями, які очолюються та/або безпосередньо працюють з найбільш ізольованими групами суспільства. Ці партнерські організації вже боролися з дискримінацією до повномасштабного вторгнення в Україну, зокрема очолювані жінками організації, організації захисту прав жінок, організації під керівництвом молоді, ромів, ЛГБТКІА+, працівників секс-індустрії і діаспори/ мігрантів – вони були створені всередині маргіналізованих спільнот, щоб реагувати на права, потреби і вимоги своїх членів.

Рішення цих організацій додати гуманітарне втручання до того, що вже було їхньою попередньою роботою, стало головним у захисті прав уже раніше маргіналізованих людей⁹⁵, про яких часто забувають влада, спонсори і, загалом, міжнародна спільнота, і чії потреби і ризики лише зросли з конфліктом. Водночас це призвело до збільшення відповідальності, стресу і навантаження для персоналу організацій. Наприклад, організація «Легалайф» з України була змушена перейти від основної роботи до вторгнення⁹⁶, яка полягала у відстоюванні декриміналізації роботи у секс-індустрії⁹⁷, до плану дій із супроводу членів своєї спільноти, щоб забезпечити їм доступ до основних послуг, таких як охорона здоров'я і ліки або юридична підтримка.

**«Проте, з іншого боку, на жінках лежить більший тягар. Бо, звісно, ніхто не скасовував ґендерні ролі, обов'язки і волонтерська робота, до того ж... також стає додатковим тягарем,»
пояснює партнер ActionAid в Україні, Легалайф.**

Вони також зауважили зміну настроїв серед урядовців та інших зацікавлених сторін, які колись були відкритими, а зараз зосередилися на інших пріоритетах. Подібним чином чимало організацій захисту прав жінок і очолюваних жінками організацій з України повідомили про зростаючу інституційну і соціальну негативну реакцію на права жінок та інші пересічні питання, підкреслюючи, що:

«Люди просто не розуміють, що ... надання пріоритету потребам найбільш уразливих верств населення, це дасть цим групам більше прав, але не відбере жодних прав ні в кого іншого».

Представник Інсайт, Україна

Для цих організацій детальне розуміння національних і міжнародних правових систем, а також прав людини, є способом вирішення випадків дискримінації. Навчання лідерству також може сприяти перетворенню користувачів послуг на агентів змін. Зокрема такі маргіналізовані групи, як працівники секс-індустрії, ромські жінки або спільноти ЛГБТКІА+, розуміють, що політичне представництво може бути вирішальним для боротьби з дискримінацією зсередини.

Партнери ActionAid в Україні і сусідніх країнах також борються з дискримінацією, створюючи більше просторів для взаємодії між різними групами, щоб сприяти залученню маргіналізованих груп:

- В Україні, у своєму львівському центрі, Інсайт просуває заходи соціальної інтеграції для ЛГБТКІА+ і жінок-біженок
- У Румунії DEIS сприяє взаємодії між українською переміщеною молоддю і румунськими маргіналізованими групами молоді. Організація LOGS,⁹⁸ маючи досвід інклюзії вразливих груп мігрантів, підтримувала групи українських одиноких матерів міжкультурними заходами і працювала над сприянням місцевій співпраці у сфері міграції
- У Молдові організація ROMNI спрямувала свої обмежені ресурси на допомогу українським переміщеним ромам, водночас активно сприяючи створенню спільного простору між ромськими групами і неромським населенням з України і Молдови, включно з молоддю. RAF підвищує обізнаність про права ромського населення, а також сприяє діалогу і взаєморозумінню з неромськими спільнотами через своє онлайн-радіо Romano Patrîn 103,6 FM⁹⁹
- У Польщі Kuchnia Konfliktu через колишніх бенефіціарів пропонує уроки танців для людей з Польщі, України, Білорусі та інших країн – створюючи безпечний простір для реальної взаємодії та інтеграції.

Засновниця та учасниці Kuchnia Konfliktu (Кухня конфлікту): соціальна ініціатива, яка спрямована на підтримку біженців та мігрантів у Польщі в пошуку роботи, шляхом пропонування їм справедливих умов працевлаштування і навчання, що також працює над руйнуванням стереотипів (ActionAid UK).

4. Трансформація гуманітарної системи: справедливі партнерства і потоки фінансування

Взаємодія з національним і місцевим громадянським суспільством – зокрема організаціями захисту прав жінок, очолюваними жінками організаціями і молодіжними організаціями – має вирішальне значення для успіху і сталості гуманітарної діяльності і є частиною зобов'язань Великої угоди, взятих на себе спонсорами і гуманітарними організаціями. Це особливо очевидно в Україні, де залучення таких організацій є вкрай потрібним для ефективного усунення нерівності щодо захисту жінок і сприяння справедливому і гідному життю для зміни норм і доступу до тих, хто найбільше потребує.

ActionAid знає, що групи громадянського суспільства ведуть гуманітарну діяльність у всіх чотирьох країнах, у яких ActionAid працює над реагуванням на кризу в Україні (Україна, Молдова, Румунія та Польща). І все ж ми спостерігаємо повторення шкідливих гуманітарних структур, у результаті чого досвід організації і діяльності національного громадянського суспільства не визнається.

Провідна роль організацій захисту прав жінок, очолюваних жінками організацій і молодіжних організацій не отримує визнання, на яке заслуговує, оскільки ці групи часто залишаються ізольованими і не запрошуються до офіційних процесів прийняття рішень міжнародними і урядовими діячами. І це незважаючи на сміливі вчинки жінок-лідерів та їхніх організацій, які навіть самі можуть бути переміщеними особами:

«Я жінка. Я біженка. Я внутрішньо переміщена особа. Я жінка, квартира якої в Ірпені була зруйнована. Я жінка, яка евакуювалася з дітьми через кордон у перші дні... Але я також жінка, яка реагує. 90% моєї команди – жінки, 60% з них – жінки, які один чи два рази є внутрішньо переміщеними особами»
Учасниця ГО «Дівчата», Україна.

За таких умов партнери ActionAid наголошують, що створення міцніших зв'язків і спільної солідарності у їхніх власних організаціях є стратегічно важливим для виживання і трансформації. Тому організації захисту прав жінок та очолювані жінками організації особисто інвестували час і ресурси для того, щоб їхні колишні користувачі послуг стали більш залученими волонтерами, співробітниками та агентами змін в організації, яка їх підтримувала.

Цьому сприяють демократичні процеси і процеси участі всередині організацій, засновані на принципах феміністичного лідерства.

Ми все ще маємо цей дуже безпечний простір (у нашій організації), куди ми можемо повернутися, і просто побачити, що є односторонці, є активісти, все ще є люди, у яких очі палають, і це більша підтримка... тому що ти знаєш, що іскорки переходять від однієї людини до іншої, і коли у мене погані дні, я приходжу сюди, і мої дні стають кращими.

Марш жінок,¹⁰⁰ Україна

Незважаючи на виділення індивідуального часу, енергії та ресурсів на реагування і зростання, групи громадянського суспільства повідомляли, що їм довелося об'єднати власні ресурси, відповідати на запити, що виходять за межі їхньої звичайної діяльності, і поступово розширювати охоплення. Фінансування є виключно короткостроковим і пов'язане з очікуваннями спонсорів, замість того, щоб базуватися на консультаціях з тими, хто потребує, і часто не обговорюється з національними і місцевими організаціями.

Насправді, 65% з тих організацій захисту прав жінок, очолюваних жінками організацій та молодіжних організацій, які відповіли на наше опитування, наголошували, що спонсори не фінансують основну місію та діяльність їхніх організацій. Натомість фінансування є побічним і спрямовується лише на заходи, пов'язані з негайною гуманітарною діяльністю.

Крім того, опитування виявило дві найважливіші потреби організацій громадянського суспільства:

- 100% респондентів потребували більш гнучких і справедливих форм фінансування і партнерства (щодо суми грошей, можливості обирати і змінювати статті витрат, меншої бюрократії, можливості підтримувати структурні потреби організації, розподілу накладних витрат тощо)
- 80% респондентів просили більшої присутності простих людей і національних організацій у національному і міжнародному просторах прийняття рішень щодо гуманітарного реагування.

Незважаючи на міжнародне зобов'язання фінансувати національне і місцеве громадянське суспільство, лише 12 із 65 підписантів Великої угоди повідомили про досягнення або перевищення цілі щодо надання 25% свого фінансування місцевим і національним суб'єктам у максимально безпосередній спосіб у 2022 році.¹⁰¹ Насправді дані сервісу Financial Tracking Service свідчать про те, що лише 2% глобальних гуманітарних коштів у 2021 році було передано місцевим і національним реагувальникам у максимально безпосередній спосіб. Це відображено у реагуванні на ситуацію в Україні, де поточні дані свідчать, що лише 12% фінансування не здійснюється через агентства ООН і міжнародні НУО.¹⁰²

Питання присутності простих людей і національних організацій у міжнародному просторі прийняття рішень не є чимось стороннім для системи. Зацікавлені сторони також помічають недостатню ініціативність з боку агентств ООН і міжнародних НУО щодо створення інклюзивних просторів для спільної участі. Проблеми, виділені організаціями захисту прав жінок, очолюваними жінками організаціями та іншими виключеними групами в українській

кризі охоплюють складну структуру кластерної системи, дуже часті і часовитратні зустрічі, відсутність перекладу і підтримки, а також відсутність розуміння гуманітарного сектору. Перехід до справді гостинних та інклюзивних просторів вимагав би додаткових зусиль міжнародної спільноти, але, безперечно, був би кроком вперед до залучення більшої кількості національних голосів.

Ми весь час говоримо про локалізацію, але іноді ми зазнаємо невдач у наших власних групах, ми повинні визнати, що це також стосується нас, як МНУО й агентств ООН
Анонімна участь міжнародної НУО

Незважаючи на зростаючу кількість доказів, що демонструють цінні навички різних місцевих жінок у гуманітарній діяльності, плани реформування гуманітарного сектору все ще не дотягують до суттєвої передачі повноважень організаціям захисту прав жінок і очолюваним жінками організаціям у межах заходів щодо готовності до катастроф, заходів реагування і відновлення.¹⁰³ Коли жінки та їхні організації ставляться в центрі гуманітарної діяльності, виникає більш ефективна, інклюзивна і дієва гуманітарна реакція для підтримки всієї спільноти. Це посилює гуманітарну діяльність, захищає права громад і забезпечує потужну відправну точку для боротьби з негативними владними структурами.¹⁰⁴

Висновок і рекомендації

Після вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року дискримінація і ГЗН різко зросли.

Жінки і дівчата стикаються з різними формами фізичного, сексуального, психологічного й економічного насильства, водночас стикаючись із дедалі більшими бар'єрами в доступі до базових, а іноді й життєво важливих медичних послуг. Це, разом із труднощами у здобутті можливостей отримання засобів для існування, таких як освіта, працевлаштування і справедливість (відшкодування), перешкоджає їхнім перспективам безпечного і гідного життя. Це насильство перетинається з дискримінацією через їхнє етнічне походження, релігію, ідентичність, вік, інвалідність і соціальні обмеження, що підкреслює потребу проведення реформування, що змінює ґендерні відносини і враховує конфлікти.

І все ж «зараз не час для прав жінок» — це те, що було сказано багатьом партнерським організаціям захисту прав жінок і очолюваним жінками організаціям, зокрема з інших виключених груп.

Це повідомлення повторюється в національних і місцевих розмовах, обговореннях програм і навіть у діалогах про те, як найкраще забезпечити, щоб права жінок і ґендерна рівність були інтегровані і передбачені у Плані відновлення України. Це твердження означає, що ґендерна рівність є чимось витратним, другорядним і неактуальним, а не принципом у забезпеченні основних прав людини і гарантуванні життєво потрібної допомоги і послуг захисту, які охоплюють найбільш маргіналізованих і виключених.

ActionAid і партнери стверджують, що для прав жінок час ЗАВЖДИ слухний. Це навіть важливіше, тому що, як ми бачили, жінки і дівчата не лише найбільше страждають від конфліктів і криз, вони також є важливими агентами змін, які ведуть діяльність із ґендерної трансформації під час кризи. Наші результати показали, що жінки і дівчата є одними з тих, хто першими реагує, працюючи на основі інтерсекціональних і міжгенераційних підходів разом зі своїми громадами, щоб створити системні зміни і сприяти ґендерній рівності і соціальній справедливості. Сприяння жінкам і їхнім організаціям у визнанні і лідерстві на основі їхніх можливостей – незалежно від їхнього етнічного походження, релігії, ідентичності, віку, інвалідності чи додаткових соціальних обмежень – допомагає громаді подолати бар'єри дискримінації і ґендерної нерівності, а також підтримує довгострокові трансформаційні зміни.

У звіті поєднано досвід ActionAid і партнерів щодо надання допомоги у захисті жінок, забезпеченні засобів до існування і боротьбі з дискримінацією, щоб продемонструвати, що ці питання потрібно вирішити, щоб гуманітарна допомога була ефективною. Врахування цих потреб має дуже важливе значення для розробки гуманітарного плану, який забезпечить гідний рівень життя, відповідь на інтерсекціональні потреби спільноти у захисті і підтримав розвиток трансформаційних змін.

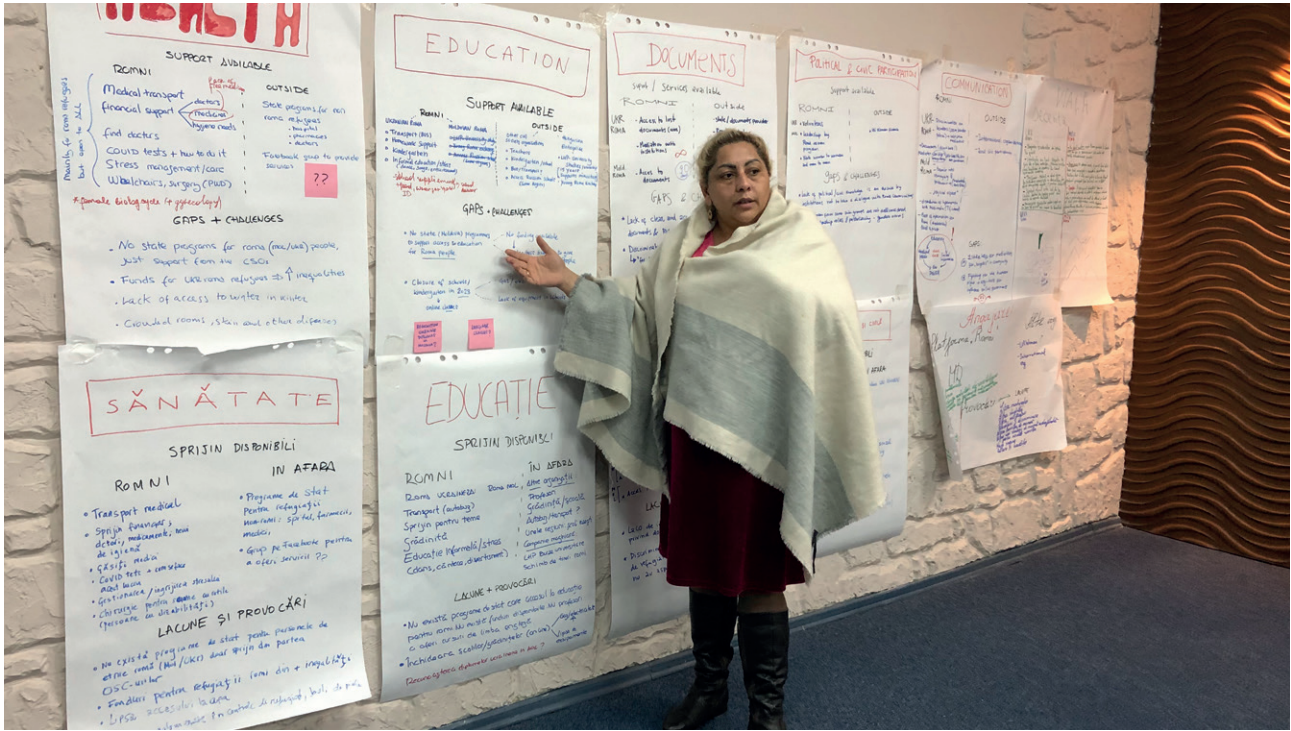
Важливо розуміти, що якщо ми не забезпечимо простір, визнання і представництво для наших партнерських організацій захисту прав жінок і очолюваних жінками організацій, про це забудуть. Партнери та постраждалі спільноти повинні бути залучені до головних місць прийняття рішень для боротьби з патріархальними і відчужувальними практиками. Зміна, відновлення, відбудовування, мир – ніщо з цього неможливо без жінок.

Ця аналітична довідка демонструє роботу, яку виконують партнерські організації ActionAid, щоб задовольнити потреби тих, хто найбільше постраждав, ставлячи права, турботу і гідність в основу своєї роботи. Ми сподіваємося, що разом ми зможемо підтримати перехід міжнародної гуманітарної системи до такої, яка забезпечуватиме, щоб жінки, і зокрема жінки з ізольованих груп, займали позиції влади і впливу. Ми прагнемо вплинути на цю зміну за допомогою наведених нижче рекомендацій:

Захист

Суб'єктам гуманітарної діяльності (НУО, спонсори і персонал програми):

- 1. Суб'єктам гуманітарної діяльності потрібно зміцнювати зв'язки між реагуванням на надзвичайні ситуації та правами жінок, розуміючи, що ескалація війни і регіональної кризи впливає на всі форми ГЗН.** Заходи охоплюють:
 - a. Проведення аналізу конфлікту і ґендерних питань у постраждалих від конфлікту районах, щоб зрозуміти перешкоди і сприятливі чинники для доступу до послуг захисту. Такий аналіз має бути проведено у співпраці з місцевими організаціями і враховувати те, що під час криз послуги з СРЗП і ГЗН часто виключаються з числа пріоритетних і закриваються, залишаючи жінок і дівчат під більшим ризиком.
 - b. Надання потрібної інформації особам, які пережили ГЗН, зокрема СРЗП, щоб біженці або ВПО знали, де шукати притулку; отримати доступ до своїх законних прав; а також знайти системи підтримки в Україні і сусідніх країнах, які є конфіденційними, вільними від осуду і легко доступними різними мовами (особливо якщо механізми перенаправлення недоступні).

Елена, Голова ROMNI, у Молдові, на дослідницькому семінарі з ActionAid, розглядає головні засвоєні уроки і проблеми, з якими довелося зіткнутися. (Яра Хенар/ActionAid).

2. Інтегрувати інтерсекціональну ґендерну концепцію в усі гуманітарні заходи і заходи соціального захисту для задоволення інтерсекціональних потреб спільноти.

Це означає:

- Забезпечити підтримку розгортання програмних заходів радником з ґендерних питань для визначення пріоритету захисту жінок і дівчат як на початку реагування на надзвичайні ситуації, так і під час планування дій на випадок катастроф і готовності до них.
- Забезпечити, щоб допомога в натуральній формі і продовольчі набори розроблялися спільно з жінками і дівчатами в громаді і були адаптовані до їхніх потреб (наприклад, те, що варто вносити в набори гідності, може відрізнятись залежно від регіону).
- Забезпечити, щоб оцінка потреб і поточні процеси реагування і планування відновлення виходили за межі простого надання даних з розбивкою за статтю і віком і керувалися феміністичними принципами, які спрямовані на вирішення проблеми дисбалансу влади. Забезпечити, щоб жінки, зокрема жінки з ізольованих груп, були залучені до збору даних. Це дозволить програмам орієнтуватися на підходи, які враховують різноманітні ідентичності людей, і забезпечить дотримання підходів, орієнтованих на постраждалих, і якість допомоги для всіх.

- Аналізувати ризики і загрози безпеці для жінок і дівчат, пов'язані з програмним проектом.** Це має вирішальне значення для забезпечення скоординованого підходу до пом'якшення ризиків і запобігання ГЗН і реагування з урахуванням конкретних обставин, яке відповідає динамічному характеру цієї кризи. Це має включати інтеграцію заходів із запобігання сексуальній експлуатації та насильству, включно з доступними і зрозумілими механізмами скарг і зворотного зв'язку, а також розширення наявних безпечних і дружніх місць для жінок і дівчат.
- Захищати і вдосконалювати служби щодо ГЗН і СРЗП через цільове фінансування захисту жінок на знак визнання їхніх важливих послуг для жінок і дівчат.**

Гідне життя

Урядам, які надають допомогу і захист біженцям:

- Фінансувати і запускати програми для **розвитку робочих** навичок для біженців, особливо ізольованих груп, таких як роми, громадяни третіх країн та представники ЛГБТКІА+ спільноти. Це охоплює:
 - Навчальні програми для підтримки розвитку трудових навичок, перепідготовки й отримання нових професійних навичок, потрібних на ринку праці.

Партнер в Україні Легалайф на дослідницькому семінарі з ActionAid, розглядає головні засвоєні уроки і проблеми, з якими довелося зіткнутися. Цей семінар проводився у підземному укритті на фоні повітряних атак, що тривають в Україні. (Яра Хенар/ActionAid).

- b. налагоджування контактів біженців, які шукають роботу, з можливостями працевлаштування через приватні і державні партнерства з агентствами з працевлаштування.
 - c. Забезпечення навчання мовам і розгляд можливості інтеграції наборів навичок (наприклад, визнання і підтвердження довідок про роботу або відомостей про професійну кваліфікацію).
1. **Покращувати інклюзивний і справедливий доступ до освіти** та можливості навчання для переміщених дітей. Це охоплює:
 - a. Інтеграцію дітей до системи освіти країни, що приймає, з метою забезпечення здобуття ними освіти в акредитованих установах.
 - b. Задоволення особливих потреб переміщених дітей із груп меншин, таких як роми і громадяни третіх країн, шляхом адаптації мовних занять.
 - c. Належну інфраструктуру для навчання дітей з обмеженими можливостями.
 - d. Надання доступу до відповідних технологій, якщо онлайн-навчання є основним варіантом, і розглянути варіанти пом'якшення неоплачуваного догляду жінок, пов'язаного з домашнім навчанням їхніх дітей.
- Суб'єктам гуманітарної діяльності та урядам:**
1. Розробляти і підтримувати стратегії для забезпечення безпечного, гідного, необмежувального довгострокового житла в усіх прикордонних країнах.
 2. Тимчасові притулки в постраждалій від конфлікту Україні, які безпечні, забезпечують захист від зимових умов, зокрема зимовий одяг, легкодоступні і відкриті для всіх.

Дискримінація

Урядам:

1. Надавати чітку, послідовну і надійну інформацію про послуги і підтримку, потрібні для юридичних послуг, а також інформацію про статус тимчасового захисту і притулок для громадян третіх країн і власників неукраїнських паспортів. Відсутність надійної та перевіреної інформації посилює культуру страху і несправедливості.
2. Сприяти боротьбі з расизмом шляхом розробки політики справедливості, що охоплює:
 - a. Покладання краю інституційному расизму і дискримінації шляхом навчання персоналу, зокрема в установах, які надають підтримку громадянам на місцях.
 - b. Проведення консультацій для забезпечення того, щоб ізольовані групи могли брати суттєву участь у процесі прийняття рішень, зокрема надання допомоги в отриманні інформації неписьменним ромам і громадянам третіх країн з обмеженим доступом до інформації про послуги.
 - c. Підтримку політичної участі і лідерства маргіналізованих груп, щоб забезпечити доступ до процесів прийняття рішень законодавчої та виконавчої влади щодо державної політики, спрямованої на рівний доступ до прав людини для організацій захисту прав жінок, очолюваних жінками організацій, ЛГБТКІА+, спільнот працівників секс-індустрії, ромів і громадян третіх країн.
 - d. дотримання стратегічної рамкової програми ЄС щодо рівності, залучення й участі для ромів у межах переговорів щодо підготовки до вступу України і Молдови до ЄС.
3. Підтримувати суттєву участь очолюваних жінками організацій, організацій захисту прав жінок та інших організацій із ізольованих груп у реалізації Програми «Жінки, мир і безпека», зокрема у Конференції з відновлення України (URC 2023), запланованій на 21-22 червня 2023 року в Лондоні.

Суб'єктам гуманітарної діяльності:

1. Взяти на себе зобов'язання щодо довгострокового партнерства з національними організаціями, зокрема організаціями захисту прав жінок і очолюваними жінками організаціями. Організації-партнери втомилася від міжнародних зацікавлених сторін, які пропонують суто символічну підтримку, зокрема організації, які підтримують ізольовані групи.
2. Визнати, що рома, представники ЛГБТКІА+, люди з іншим кольором шкіри і громадяни третіх країн уже стикаються з дискримінацією в усьому регіоні, і вони, ймовірно, найбільше постраждають від поточної кризи. Забезпечити проведення поглибленого інтерсекціонального і гендерного аналізу конфлікту і співпрацювати з організаціями

захисту прав жінок, очолюваними жінками організаціями, групами ЛГБТКІА+, організаціями працівників секс-індустрії та організаціями діаспори, аби забезпечити, щоб програмна діяльність відповідала потребам найбільш маргіналізованих верств населення.

Якісне фінансування і осмислене партнерство

Суб'єктам гуманітарної діяльності і спонсорам

1. Співпрацювати з національними і місцевими організаціями (такими як організації захисту прав жінок, очолювані жінками організації та молодіжні групи) для забезпечення посиленого захисту, безпеки і гідності жінок і дівчат, які рятуються з України. Потрібно сприяти суттєвій участі груп жінок і молоді, зокрема з маргіналізованих груп, у всіх процесах прийняття рішень, зокрема у плануванні, координації, реалізації та моніторингу циклу гуманітарного реагування. Це включає забезпечення доступу до міжнародних обговорень і механізмів координації.
2. Взаємодіяти зі ЗМІ, щоб посилити місцеві голоси і поширити досвід жінок і молодих людей, яких ми підтримуємо, і допомогти їм стати головними представниками комунікації з України. Крім того, створювати і поширювати контент, який був розроблений із застосуванням сильного феміністичного та антирасистського підходу, підсилюючи їхні голоси.
3. Забезпечувати інноваційні і гнучкі механізми фінансування, які є більш доступними для місцевих очолюваних жінками організацій, зокрема організацій захисту прав жінок, феміністичних організацій і тих, хто реагує на кризу в Україні. Це охоплює:
 - Надання необмеженого багаторічного фінансування, яке можна пристосовувати та адаптувати, і яке може охоплювати такі речі, як основні і накладні витрати.
 - Зменшення бюрократичного й адміністративного тягаря для заявок на фінансування. Зменшити кількість потрібної паперової роботи, включно зі спрощенням систем звітності, перейти від кількісних показників до якісних і зробити механізми фінансування доступними всіма відповідними мовами, щоб забезпечити організаціям захисту прав жінок і очолюваним жінками організаціям більший доступ.
 - Розробляти програми фінансування, консультуючись з місцевими ОГС, щоб зменшити конкуренцію за фінансування серед національних і місцевих організацій.
 - Відстеження і звітування про пряме і непряме фінансування місцевим очолюваним жінками організаціям у надзвичайних ситуаціях із систематичним моніторингом.

Кінцеві висновки

1. За допомогою різних інструментів, таких як семінари, напівструктуровані інтерв'ю, опитування, зустрічі для зворотного зв'язку, письмові доповіді та неформальні бесіди. ActionAid також проводить розмови із зацікавленими сторонами поза організацією, які вважають за краще залишатися анонімними. Ми також глибоко вдячні їм за їхній внесок.
 2. Див.: Офіс ООН з координації гуманітарних питань (2022 р.) Огляд гуманітарних потреб: Україна, Цикл гуманітарної програми 2023 р., <https://reliefweb.int/attachments/18db203c-0d11-440b-958b-40ef16607cdc/Ukraine%20Humanitarian%20Needs%20Overview%202023.pdf>; Осборн А. і Нікольська П «Путін санкціонує «спеціальну військову операцію» проти України», Reuters Online. за даними: <https://www.reuters.com/world/europe/russias-putin-authorises-military-operations-donbass-domestic-media-2022-02-24>
 3. Управління Верховного комісара ООН з прав людини (2023 р.) Україна: Інформація про жертви серед цивільного населення, оновлена станом на 13 лютого 2023 р.: <https://www.ohchr.org/en/news/2023/02/ukraine-civilian-casualty-update-13-february-2023>
 4. Al Jazeera (2022 р.), Зима в Україні під час війни: які енергетичні об'єкти під зарпозою? <https://www.aljazeera.com/news/2022/12/13/can-ukraines-energy-infrastructure-withstand-the-winter>
 5. <https://ukraine.un.org/en/175836-war-has-caused-fastest-and-largest-displacement-people-europe-world-war-ii>
 6. Станом на 15.02.2023 р. по всій Європі зафіксовано 8 075 440 біженців з України, за даними <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
 7. 90% біженців – це жінки і діти. Регіональний план реагування на ситуацію в Україні, перегляд, березень- грудень 2022 р.: https://www.unhcr.org/by/wp-content/uploads/sites/8/2022/10/2022-RRP-Ukraine-Situation-Addendum_Annexes.pdf

Крім того, близько 60% ВПО – це жінки, згідно Огляду гуманітарних потреб України 2023 р. Більше інформації за посиланням: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-humanitarian-needs-overview-2023-december-2022-enuk>
 8. Регіональні заходи реагування щодо біженців у зв'язку з ситуацією в Україні (2022 р.), «Робимо невидиме видимим: і гендерний аналіз, заснований на фактичних даних, в регіональному реагуванні на війну в Україні»: <https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/making-the-invisible-visible-an-evidence-based-analysis-of-gender-in-the-regional-response-to-the-war-in-ukraine>
 9. Щодо організацій захисту прав жінок і очолюваних жінками організацій див. ActionAid (2019 р.) «Торуючи шлях: локалізація під керівництвом жінок у Центральному Сулавесі: на шляху до дії, що змінює гендерні відношення», <https://www.actionaid.org.uk/publications/leading-the-way-women-led-localisation-in-central-sulawesi-report> I про лідерство молоді, ActionAid (2019 р.) «Передача повноважень молоді у гуманітарній діяльності: як молоді люди можуть керувати та активізувати рішення в гуманітарній діяльності», <https://actionaid.org/publications/2019/shifting-power-young-people-humanitarian-action>
 10. На обмеженнях доступу до відповідного обладнання та навчання, щоб мати можливість належним чином працювати в зонах активного конфлікту, наголошувалося у різних бесідах із партнерами. Це також було одним із питань, які розглядалися на національному семінарі «Локалізація гуманітарної допомоги в Україні» (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdRbNFk076dFO01jfbXl2idS9QL2inLE8nJei82RjbXVbc-Q/viewform>), організованому рядом українських та міжнародних НУО 17 лютого. Щоб надати певну підтримку в цій сфері, починаючи з середини 2022 року ActionAid надає партнерам навчання з надання першої допомоги та засоби забезпечення безпеки.
 11. ActionAid (2019 р.) Торуючи шлях: локалізація під керівництвом жінок у Центральному Сулавесі: на шляху до дії, що змінює гендерні відношення. <https://www.actionaid.org.uk/publications/leading-the-way-women-led-localisation-in-central-sulawesi-report>
 12. Мова йде про Конференцію з питань відновлення України 2022 р. (Лугано, <https://www.uncr-international.com>) і Міжнародну експертну конференцію з питань відновлення України (Берлін, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_22_6336).
 13. З 38 партнерських організацій, з якими ActionAid працювала протягом останніх місяців в Україні і сусідніх країнах у межах гуманітарної кризи, деякі з них працюють з групами ризику та ізольованими групами, такими як нейровідмінні люди та інші люди з особливими потребами; молоді жінки і підлітки, які живуть з ВІЛ, жінки похилого віку і жінки, яких втягнули в мережі сексуальної експлуатації.
- Цей звіт містить деякі посилання на роботу, яку проводили партнери з цими групами. Однак ми визнаємо обмеження у посиленні всіх їхніх голосів, основний досвід, представлений у цій аналітичній довідці, відповідає самоорганізованим групам, згаданим вище.
14. За даними Європейського Союзу, «громадянином третьої країни» буде будь-яка особа, яка не є громадянином Європейського Союзу у значенні ст. 20(1) Договору про функціонування Європейського Союзу (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>), і яка не користується правом на вільне пересування Європейського Союзу (See definition at https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/third-country-national_en)
 15. ООН звертається з рекордним гуманітарним закликом на суму 51,5 мільярда доларів на 2023 рік: <https://reliefweb.int/report/world/un-launches-record-515-billion-humanitarian-appeal-2023>
 16. Офіс ООН з координації гуманітарних питань (2022 р.), Огляд гуманітарних потреб: Україна, 2023 р.: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-humanitarian-needs-overview-2023-december-2022-enuk>
 17. Станом на 13.02.2023 р. 4 848 209 біженців з України зареєстровано в Європі для тимчасового захисту або за подібними національними програмами захисту за даними <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
 18. Див. інформаційний довідник ActionAid щодо підходу на основі прав людини, у якому відображено досвід, підходи і методи роботи ActionAid заради змін у межах підходу на основі прав людини, довідник доступний за посиланням: <https://myanmar.actionaid.org/sites/myanmar/files/publications/HRBA%20Resource%20Book.pdf>
 19. В ActionAid ми визначаємо феміністичне лідерство як позитивне та інклюзивне використання влади для побудови організації, яка здатна змінити світ. Див. докладніше: Десять принципів феміністичного лідерства ActionAid за посиланням: <https://actionaid.org/feminist-leadership>
 20. Для ActionAid терміни «очолювані жінками організації» (ОЖО) і «організації захисту прав жінок» (ОЗПЖ) означають організації, які очолюють жінки або керівні посади в яких обіймають переважно жінки, і які працюють над просуванням гендерної рівності і підтримкою потреб жінок і дівчат. Термін «молодіжні організації» означають формально і неформально скоординовані групи молодих людей, які діють під керівництвом молодих людей. Молодіжні організації — це багатогалузева група, яка зосереджується на забезпеченні підтримки, ресурсів і заходів для молодих людей та їхніх груп.
 21. Див.: ActionAid (2019 р.) «Торуючи шлях: локалізація під керівництвом жінок у Центральному Сулавесі: на шляху до дії, що змінює гендерні відношення, ActionAid; Флетчер Вуд і Мутандва, (2019 р.) «Фінансування локалізованого очолюваного жінками підходу до захисту від гендерно зумовленого насильства: що говорять нам дані?» ActionAid; Барклей та ін. (2017 р.) «На передовій: стимулювання лідерства жінок у гуманітарній діяльності», ActionAid; Ліндлі-Джонс, Г. (2018 р.) «Жінки-учасниці заходів реагування: визначення місцевих дій як головних у програмах гуманітарного захисту», Care International UK; Ламберт, Родс і Заарура (2018 р.) «Феміністичний підхід до локалізації: як Канада може підтримати лідерство захисників прав жінок у гуманітарній діяльності». Oxfam Канада.
 22. Більшість жінок і дітей були розлучені зі своїми чоловіками і батьками, які залишилися через заборону, яка перешкоджає українським чоловікам призовного віку (18-60 років) залишати Україну, разом з іншими причинами розлуки, пов'язаними з конфліктом. Це призвело до великої кількості неповних сімей, очолюваних жінками, а також дітей, які розлучені з батьками та іншими родичами, що створює для них підвищений ризик.
 23. Див.: Care International і ООН Жінки (2022 р.) Оперативний гендерний аналіз ситуації в Україні, див. за посиланням: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/05/rapid-gender-analysis-of-ukraine>
 24. Регіональні заходи реагування щодо біженців у зв'язку з ситуацією в Україні (2022 р.), «Робимо невидиме видимим: і гендерний аналіз, заснований на фактичних даних, в регіональному реагуванні на війну в Україні»: <https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/making-the-invisible-visible-an-evidence-based-analysis-of-gender-in-the-regional-response-to-the-war-in-ukraine>

Дитячі і жіночі набори гідності у гуманітарному хабі Інсайт, Україна (Анастасія Власова/ActionAid).

25. Офіс ООН з координації гуманітарних питань (2022 р.) Огляд гуманітарних потреб: Україна, Цикл гуманітарної програми 2023 р. і Care International і ООН Жінки (2022) Оперативний ґендерний аналіз ситуації в Україні, Див. за посиланням: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/05/rapid-gender-analysis-of-ukraine>
26. Наприклад, посилання на жінок, які можуть бути переміщені і змушені повернутися в контакт із колишніми партнерами, які можуть бути жорстокими, або нездатні залишити кривдника. Див. більше в: VOICE Amplified (2022 р.) В очікуванні закриття неба: безпрецедентна криза, з якою стикаються жінки і дівчата, які рятуються з України, за посиланням: <https://voiceamplified.org/waiting-for-the-sky-to-close>
27. Поточне партнерство між ActionAid та ГО «Дівчата» розпочалося 1 серпня 2022 року. Більше інформації про організацію за посиланням: <https://www.divchata.org>
28. Офіс ООН з координації гуманітарних питань та Дитячий фонд ООН створили центри «Блакитна точка» для надання практичної підтримки та інформації дітям і сім'ям, які рятуються з України, у їхніх подальших подорожах. «Блакитні точки» були створені для надання спеціалізованої підтримки тим, хто потребує захисту, зокрема дітям без супроводу, жінкам з маленькими дітьми, особам з інвалідністю або жертвам сексуального насильства. Докладніше за посиланням: <http://www.unicef.org/eca/what-are-blue-dots-hubs>
29. Регіональні заходи реагування щодо біженців у зв'язку з ситуацією в Україні (2022 р.), «Робимо невидиме видимим: і ґендерний аналіз, заснований на фактичних даних, в регіональному реагуванні на війну в Україні»: <https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/making-the-invisible-visible-an-evidence-based-analysis-of-gender-in-the-regional-response-to-the-war-in-ukraine>
30. Те ж джерело.
31. VOICE Amplified (2022 р.) В очікуванні закриття неба: безпрецедентна криза, з якою стикаються жінки і дівчата, які рятуються з України, <https://voiceamplified.org/waiting-for-the-sky-to-close>
32. Див. «ґендерно зумовлене насильство в Україні, Аналіз вторинних даних, 27 квітня 2022 р.» від українського суб-осередка GBV <https://gbvaor.net/sites/default/files/2022-05/Ukraine%20GBV%20SDR%20%2025%205%2022%20Final%20format%20amended.pdf>
33. За даними ВООЗ, станом на 20 лютого від 713 з 802 атак постраждали медичні заклади, а від решти постраждали медичний транспорт, персонал, запаси, склади або пацієнти. Див. оновлені дані за посиланням: <https://extranet.who.int/ssa/LeftMenu/Index.aspx>
34. Тривале партнерство між eLiberare і ActionAid розпочалося 1 квітня 2022 р. Докладніше інформацію про їхню роботу можна знайти на їх вебсайті: <https://www.eliberare.com>
35. Feminoteka і ActionAid мали активні партнерські відносини з 1 квітня до 30 вересня 2022 р. Див. докладніше інформацію про роботу цієї організації за посиланням: <https://feminoteka.pl>
36. Докладніше інформацію див. за посиланням: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2022/GLOTIP_2022_web.pdf і UN Press (2022 р.): «Сексуальне насильство є «найбільш прихованим злочиним», який вчиняється проти українців, заявив представник громадянського суспільства в Раді безпеки», <https://press.un.org/en/2022/sc14926.doc.htm>
37. Kuchnia Konflikту і ActionAid розпочали своє поточне партнерство 1 квітня 2022 р. Див. докладніше інформацію про цю організацію за посиланням: <https://www.facebook.com/kuchniakonfliktu>
38. VOICE Amplified (2022 р.) В очікуванні закриття неба: безпрецедентна криза, з якою стикаються жінки і дівчата, які рятуються з України, за посиланням: <https://voiceamplified.org/waiting-for-the-sky-to-close>
39. Офіс ООН з координації гуманітарних питань (2023 р.) Стилий опис екстреного заклик про фінансування для України – 10 січня 2023 р. Див. за посиланням: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-2022-flash-appeal-funding-snapshot-10-january-2023>
40. Див.: ActionAid (2019 р.) «Торуючи шлях: локалізація під керівництвом жінок у Центральному Сулавесі: на шляху до дії, що змінює ґендерні відношення, ActionAid; Флетчер Вуд і Мутандва, (2019 р.) «Фінансування локалізованого очолюваного жінками підходу до захисту від ґендерно зумовленого насильства: що говорять нам дані?» ActionAid; Барклей та ін. (2017 р.) «На передовій: стимулювання лідерства жінок у гуманітарній діяльності», ActionAid; Ліндлі-Джонс, Г. (2018 р.) «Жінки-учасниці заходів реагування: визначення місцевих дій як головних у програмах гуманітарного захисту», Care International UK; Ламберт, Родс і Заарура (2018 р.) «Феміністичний підхід до локалізації: як Канада може підтримати лідерство захисників прав жінок у гуманітарній діяльності». Охфам Канада
41. Інсайт і ActionAid розпочали своє поточне партнерство 1 травня 2022 р. Докладніше про їхню роботу див. на сайті: <https://www.Інсайт-ukraine.org>

42. Легалайф і ActionAid розпочали своє поточне партнерство 1 серпня 2022 р. Див. докладнішу інформацію про організацію за посиланням: <https://legalifeukraine.com>
43. Організація «Польський жіночий страйк», також іменована Ogólnopolski Strajk Kobiet, і ActionAid вели активну співпрацю між 1 квітня і 31 жовтня 2022 р. Докладніше про організацію за посиланням: <http://strajkkobiet.eu>
44. Asociația pentru Dezvoltare prin Educație, Informare și Susținere - DEIS, і ActionAid розпочали своє поточне партнерство 1 травня 2022 р. Докладнішу інформацію про їхню роботу див. за посиланням: <https://www.deis.ro/asociația-deis/asociația-deis>
45. ActionAid і Platforma Femeilor Rome-ROMNI розпочали своє поточне партнерство 1 травня 2022. Докладнішу інформацію про їхню роботу див. за посиланням: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100064633812019>
46. Поточне партнерство між ActionAid і Кампанією проти гомофобії (також іменована: Kampania Przeciw Homofobii) розпочалося 1 червня 2022 р. Докладнішу інформацію про їхню роботу див. за посиланням: <https://kph.org.pl>
47. ActionAid і Centrul de Mediere și Securitate Comunitară-CMSC, яка наразі очолює Румунське жіноче лобі -RoWL, розпочали своє поточне партнерство 1 травня 2022 р. Докладнішу інформацію про їхню роботу можна знайти за посиланням: <https://www.cmsc.ro> and <https://www.facebook.com/ROWLobby>
48. Egala і ActionAid активно співпрацювали з 1 липня до 31 грудня. Докладнішу інформацію про роботу, яку організація здійснювала у Білостоці, біля кордону з Білоруссю, можна знайти за посиланням: <https://egala.org.pl/in-english>
49. ActionAid і «Жіноче об'єднання «Сфера», що знаходиться в Харкові і надає послуги різним містам цієї області, розпочали свою тривалу співпрацю 1 липня 2022 р.
50. Українська фундація громадського здоров'я (Право на здоров'я) і ActionAid встановили своє поточне партнерство 1 серпня 2022 р. Для отримання докладнішої інформації про цю організацію див.: <https://www.healthright.org.ua>
51. Fundația Națională pentru Tineret і ActionAid розпочали своє поточне партнерство 1 квітня 2022 р. Для отримання докладнішої інформації див. <https://arhiva.rotineret.ro>
52. ADRA і ActionAid розпочали своє поточне партнерство 1 квітня 2022 р. Докладніше про їхню роботу за посиланням: <https://adra.ro>
53. ActionAid і Благодійний фонд «Восток-СОС» (Восток СОС) розпочали своє поточне партнерство 1 вересня. Докладніше про роботу організації за посиланням: <https://vostok-sos.org>
54. Reuters (2022 р.) Світовий банк заявив, що через війну рівень бідності в Україні зріс удесятеро: <https://www.reuters.com/world/europe/world-bank-says-ukraine-has-tenfold-increase-poverty-due-war-2022-10-15>
55. ActionAid (2022 р.) Подвійне розорення: місцеві громади непропорційно постраждали від зростання цін на продукти харчування, паливо та добрива: <https://www.actionaidusa.org/publications/doubly-devastating-local-communities-disproportionately-affected-by-food-fuel-and-fertilizer-price-rises>
56. Те ж джерело.
57. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (2022 р.), Інформаційна записка - Важливість України та Російської Федерації для світових аграрних ринків та ризики, пов'язані з війною в Україні: <https://www.fao.org/3/cb9013en/cb9013en.pdf>
58. ООН Жінки (2022 р.) Глобальні гендерні наслідки кризи в Україні для доступу до джерел енергії та продовольчої безпеки і харчування: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/09/policy-paper-global-gendered-impacts-of-the-ukraine-crisis>
59. ООН Жінки (2022 р.) Глобальні гендерні наслідки кризи в Україні для доступу до джерел енергії та продовольчої безпеки і харчування: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/09/policy-paper-global-gendered-impacts-of-the-ukraine-crisis>
60. Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (2022 р.) Гендерні наслідки українського конфлікту. Відправні точки для гендерно-орієнтованих та інклюзивних втручань щодо кризи в Україні: <https://www.fao.org/3/cb9419en/cb9419en.pdf>
61. VOICE Amplified (2022 р.) В очікуванні закриття неба: безпрецедентна криза, з якою стикаються жінки і дівчата, які рятуються з України, за посиланням: <https://voiceamplified.org/waiting-for-the-sky-to-close>.
62. У Молдові і Румунії 80 відсотків і 90 відсотків переміщених осіб відповідно розміщені в приватних будинках. Посилання: VOICE Amplified (2022 р.), Те ж джерело.
63. ILGA-Europe (2022 р.) Щорічна оцінка ситуації з правами людини лесбійок, геїв, бісексуалів, трансгендерів та інтерсексуалів, що охоплює події, що сталися в Європі та Центральній Азії за січень-грудень 2021 року, <https://ilga-europe.org/report/annual-review-2022>
64. Управління Верховного комісара ООН з прав людини (2022 р.) Універсальний періодичний огляд - Польща. Доступно за посиланням: <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/upr/pl-index>
65. Відповідно до Стратегічного плану дій Ради Європи щодо включення ромів і мандрівників (2020-2025 рр.), антициганізм є одним із найпотужніших механізмів ізоляції ромів, і план рекомендує ініціативи щодо боротьби з антициганізмом і боротьби з дискримінацією, включаючи соціально-економічну інтеграцію ромів у таких сферах, як освіта, охорона здоров'я, працевлаштування та забезпечення житлом. Докладніше за посиланням: <https://rm.coe.int/coe-strategic-action-plan-for-roma-and-traveller-inclusion-en/16809fe0d0>
66. Див. «Війна в Україні завдала освіти понад п'яти мільйонів дітей: ЮНІСЕФ». Доступно за посиланням: <https://news.un.org/en/story/2023/01/1132757>
67. З 24 лютого 2022 року Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні (ММГПЛУ) задокументувала пошкодження або руйнування 501 навчального закладу, що вплинуло на доступ до освіти 6 мільйонів дітей. Постраждало 2738 навчальних закладів, з яких 337 зруйновано.
68. ЮНІСЕФ (2023 р.) 11 місяців війни в Україні зірвали освіту для понад п'яти мільйонів дітей, Пресреліз. Доступно за посиланням: <https://www.unicef.org/press-releases/11-months-war-ukraine-have-disrupted-education-more-five-million-children>
69. CARE, SER, FONPC, FONSS і PLAN (2022 р.) Коротке резюме оперативного гендерного аналізу: Українські біженці в Румунії: <https://careevaluations.org/evaluation/rapid-gender-analysis-brief-ukrainian-refugees-in-romania>
70. ActionAid і Український Жіночий Фонд розпочали своє поточне партнерство 1 липня. Докладніша інформація про організацію за посиланням: <https://uwf.org.ua>
71. У Молдові вимушено переміщені особи мають право працювати без отримання дозволу на проживання та роботу протягом дії надзвичайного стану. У Польщі всі українські вимушені переселенці, які перетнули кордон після 24 лютого, мають право працювати без спеціальних дозволів. У Румунії українські вимушені переселенці не зобов'язані мати статус тимчасового захисту чи дозвіл на роботу, щоб отримати легальну роботу протягом перших 90 днів перебування. Посилання: VOICE (2022 р.), те ж джерело.
72. CARE (2022 р.) Коротке резюме оперативного гендерного аналізу: Українські біженці в Молдові, Див. за посиланням: <https://careevaluations.org/evaluation/rapid-gender-analysis-brief-ukrainian-refugees-in-moldova>
73. ActionAid і Asociația Română pentru Promovarea Calitatii și a Practicilor de Succes (ARPCPS) - Інтеграційний центр для мігрантів у Брашові співпрацювали з травня до серпня 2022 р. Докладніше про організацію за посиланням: <https://migrantbrasov.ro>
74. Mai bine і ActionAid активно співпрацювали з травня до серпня 2022 р. Докладніше про їхню роботу за посиланням: <https://www.mai bine.eu>
75. ActionAid і Fundația Inicjatywa Dom Otwarty співпрацювали з 1 травня до 31 жовтня 2022 р. Докладніше про їхню роботу за посиланням: <https://www.facebook.com/InicjatywaDomOtwarty>
76. Fundacja Polza (Фонд «Польза») і ActionAid співпрацювали з 1 липня до 31 грудня. Докладніша інформація про роботу організації за посиланням: <https://www.facebook.com/FundacjaPolzaBialystok>
77. ActionAid і Fundacja dla Somalii (що наразі змінює найменування на Fundacja dla Migrantów "Dobry Start" (Фонд для мігрантів «Хороший початок»)) розпочали своє поточне партнерство 1 квітня 2022 р. Докладніша інформація за посиланням: <https://fds.org.pl>
78. ActionAid і Polska Akcja Humanitarna (англійською: Polish Humanitarian Action (Польська гуманітарна акція)) співпрацюють у Польщі та Україні. Це було перше партнерство, створене ActionAid у регіоні (1 березня 2022 р.), виходячи з попереднього досвіду співпраці. Докладніша інформація про роботу організації: <https://www.pah.org.pl>
79. ActionAid і Fundacja romської обізнаності (Roma Awareness Foundation) встановили партнерські відносини 20 квітня 2022 р.

80. Молодіжна організація «СТАН» і ActionAid розпочали своє поточне партнерство 1 листопада 2022 р. Докладніша інформація про організацію за посиланням: <https://stan.org.ua>
81. CARE і ООН Жінки (2022 р.) Оперативний ґендерний аналіз ситуації в Україні, <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/05/rapid-gender-analysis-of-ukraine>
82. Регіональні заходи реагування щодо біженців у зв'язку з ситуацією в Україні (2022 р.), «Робимо невидиме видимим: і ґендерний аналіз, заснований на фактичних даних, в регіональному реагуванні на війну в Україні»: <https://eca.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/making-the-invisible-visible-an-evidence-based-analysis-of-gender-in-the-regional-response-to-the-war-in-ukraine>
83. ActionAid (2016), Під іншим кутом зору: система стійкості ActionAid:<https://actionaid.org/publications/2016/through-different-lens-actionaids-resilience-framework>
84. Ряд міжнародних договорів про права людини та інших документів, прийнятих починаючи з 1945 року, надали юридичної форми невід'ємним правам людини та розвинули звід норм міжнародного права прав людини, які встановлюють зобов'язання держав поважати, захищати та виконувати права людини. Див.: <https://www.ohchr.org/en/instruments-and-mechanisms/international-human-rights-law>
- До найбільш актуальних з точки зору боротьби з дискримінацією належать: Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965 р., <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/ProfessionalInterest/cerd.pdf>) Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р., <https://www.ohchr.org/sites/default/files/cedaw.pdf>) та Конвенція про права людей з інвалідністю (2006 р., https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/CRPD/CRPD_ENG.pdf)
85. Див. визначення терміну «дискримінація» за версією Управління Верховного комісара ООН з прав людини за посиланням: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/CRPD/CRPD_ENG.pdf
86. ActionAid (2022 р.) «У Всесвітній день біженців: чому світ повинен припинити расистське ставлення до біженців», <https://actionaid.org/opinions/2022/world-refugee-day-why-world-needs-stop-being-racist-refugees>
87. Через тиждень після вторгнення, 4 березня, ЄС ввів у дію Директиву Ради 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у разі масового припливу переміщених осіб і про заходи сприяння збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки прийому, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0055&from=EN>
88. Детальна інфографіка щодо сфери дії Директиви ЄС про тимчасовий захист доступна за посиланням: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/temporary-protection-displaced-persons>
89. Згідно з цією статтею, опублікованою на початку березня, близько 80 000 студентів з країн Африки та Азії могли навчатися в Україні на момент вторгнення Росії в Україну. Стаття стосується різних етнічних груп, які проживали в Україні на той час, і надає кілька свідчень про різне ставлення до людей з іншим кольором шкіри на кордоні: <https://time.com/6153276/ukraine-refugees-racism>
90. Див., наприклад, Заяву Африканського Союзу щодо повідомлень про жорстоке поводження з африканцями, які намагалися виїхати з України, оприлюднену 28 лютого 2022 р., <https://au.int/en/pressreleases/20220228/statement-ill-treatment-africans-trying-leave-ukraine>
91. EU Observer - Думка (2022 р.) «Прийом українських біженців у ЄС – новий золотий стандарт?» <https://euobserver.com/opinion/154760>
92. Директива дійсно поширила свій захист на певні категорії громадян третіх країн та осіб без громадянства, таких як особи, які законно проживали в Україні до 24.02.2022 р. на довгостроковій основі, біженці, шукачі притулку та деякі члени сім'ї. Але чітко зазначено, що державам-членам залишається вказівка щодо поширення тимчасового захисту на додаткові категорії переміщених осіб. Як позитивний приклад, Іспанія, цією згодою Ради міністрів (https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2022-3716 іспанською) поширила тимчасовий захист на тих, хто проживав в Україні з посвідками на тимчасове проживання, а не лише з постійними. Для отримання додаткової інформації див. цей аналіз Директиви Ради за посиланням: <https://www.asileproject.eu/preferential-differential-or-discriminatory-eu-protection-arrangements-for-persons-displaced-from-ukraine/> Є групи, які навіть за бажання не змогли виїхати з України: чоловіки віком від 18 до 60 років, трансґендерні жінки без документів, що юридично відповідають їх ідентифікації, а також люди з обмеженою мобільністю, такі як люди похилого віку та люди з інвалідністю.
93. Планувалося, що тимчасовий захист триватиме до 4 березня 2023 року, але продовження до 4 березня 2024 року вже обговорюється (ї потенційно може бути продовжено ще на рік, див. Солідарність ЄС з Україною, https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/information-people-fleeing-war-ukraine/fleeing-ukraine-your-rights-eu_en). У жовтні 2022 року уряд Нідерландів заявив, що у 2023 році припиняється дія тимчасового захисту для деяких категорій громадян третіх країн. Частина планів щодо підтримки цієї групи включає так зване «добровільне» повернення. Більше інформації за посиланням: <https://www.government.nl/latest/news/2022/10/14/european-commission-extends-temporary-protection-directive>
94. Наразі ActionAid разом із партнерськими організаціями проводить оцінку потреб, яка буде опублікована в першому триместрі 2023 року.
95. Наприклад, у 2021 році ЛГБТКІ+ особи та члени ромської спільноти були одними з найбільш стереотипізованих груп в українському суспільстві, згідно з Індексом соціальної згуртованості та примирення в Україні (SCORE) за 2021 рік, https://api.scoreforpeace.org/storage/pdfs/REP_DGEUkr21_SocCoh_II_v17.pdf
96. Згідно опитування ActionAid, проведеного спільно з партнерами у січні 2023 року
97. Місія Легалайф полягає в «об'єднанні і побудові потужної спільноти працівників секс-індустрії в Україні для спільного захисту прав жінок, чоловіків і трансґендерів, що працюють у сфері інтимних послуг», у баченні суспільства, де «працівники секс-індустрії можуть жити і працювати, не зазнаючи насильства, стигматизації та дискримінації» та «мають можливості впливати на державну політику і вирішувати проблеми, які безпосередньо впливають на їхнє життя та здоров'я, і брати активну участь у цьому процесі». Див. <https://legalifeukraine.com/en/about>
98. ActionAid і LOGS-Grup de Initiative Sociale, що знаходиться у місті Тімішоара, Румунія, розпочали своє поточне партнерство 1 травня 2022 р. Докладніша інформація про організацію доступна за посиланням: <https://grupulogs.ro>
99. Див.: <http://www.radiopatrin.md/en>
100. Марш жінок Україна – це дочірня організація НУО «Інсайт». Для отримання докладнішої інформації про їхню роботу, див. <https://marsh-zhinok.com.ua>
101. ODI (2022 р.) «Річний незалежний звіт Великої угоди за 2022 рік», <https://interagencystandingcommittee.org/grand-bargain-official-website/grand-bargain-annual-independent-report-2022>
102. Офіс ООН з координації гуманітарних питань (2023 р.) Україна: Стислий огляд екстреного заклику про фінансування 2022 р. - 10 січня 2023 р. - Україна | ReliefWeb, Доступно за посиланням: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-2022-flash-appeal-funding-snapshot-10-january-2023>
103. ActionAid (2021 р.): «Домовляючись про краще. Привнесення феміністичної призми до Великої угоди 2.0». Доступно за посиланням: <https://actionaid.org/sites/default/files/publications/Bargaining%20for%20Better.pdf>
104. ActionAid (2022 р.) «Торуючи шлях: Система зв'язків кризь призму фемінізму». Доступно за посиланням: <https://www.actionaid.org.uk/sites/default/files/publications/ActionAid%20Leading%20the%20Way%20The%20Nexus%20through%20a%20Feminist%20Lens.pdf>

Співавторами цього звіту стала основна дослідницька група щодо України з усієї Федерації ActionAid: Яра Хенар, Нікі Ігнатіу та Франциско Єрмо.

Такі місцеві і національні партнери ActionAid, які відгукнулися на цю кризу, схвалили і підтримали створення цього звіту:

ActionAid – це глобальний рух людей, які працюють разом задля досягнення більших прав людини для всіх і подолання бідності. Ми віримо, що люди, які живуть у бідності, мають силу створити зміни для себе, своїх сімей і громад. ActionAid є каталізатором цих змін.

ActionAid International

Секретаріат ActionAid International, офіс Postnet 248

Приватна поштова скринька X31, Саксонволд 2132

Йоганнесбург, Південна Африка

www.actionaid.org

Тел.: +27 11 731 4500 | Факс: +27 11 880 8082 | Ел. пошта: mailjhb@actionaid.org

act:onaid

International Registration number 27264198